

Etiopien – Kvinnlig könsstympning

Om rapporten

Denna rapport är skriven i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation \(2008\)](#). Den är en opartisk presentation av tillförlitlig och relevant landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänna förhållanden eller där Lifos expert är en källa, vilket i så fall anges. För att få en så fullständig bild som möjligt bör rapporten inte användas exklusivt som underlag i samband med avgörandet av ett enskilt ärende utan tillsammans med andra källor.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets officiella ståndpunkt i en viss fråga och Lifos har ingen avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Lifosrapport: Etiopien – Kvinnlig könsstympning

2019-03-14, version 1.0

Lifos – Center för landinformation och landanalys inom migrationsområdet

© Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2019

Omslagsbild: UNFPA Somalia

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

1. English summary.....	5
2. Inledning	6
2.1. Syfte.....	6
2.2. Avgränsning och metod.....	6
2.3. Terminologi och språk.....	6
3. Allmänt om information rörande könsstympning i den etiopiska kontexten.....	7
3.1. Statistik.....	7
3.2. Underrapportering och mörkertal	8
3.3. Charities and Societies Proclamation	8
4. Kvinnors och flickors situation	10
5. Former av könsstympning.....	12
5.1. De- och reinfibulering	13
5.2. Könsstympningens påverkan på hälsan.....	14
6. Typer av könsstympning i det etiopiska samhället	14
6.1. Traditionella utförare.....	15
6.2. Medikaliserad könsstympning.....	15
7. Faktorer som har betydelse för förekomsten av könsstympning	16
7.1. Det ekonomiska argumentet.....	17
7.2. Socio-kulturella faktorer.....	17
7.3. Det religiösa argumentet	17
7.4. Det psyko-sexuella argument	18
7.5. Det estetiska argumentet	18
8. Relevant lagstiftning	19
8.1. Konstitutionellt skydd	19
8.2. Straff- och civilrätt	19
8.2.1. Regleringar och förbud	19
8.2.2. Medikaliserad könsstympning	20
8.2.3. Ingrepp utfört utanför landets gränser.....	21
8.2.4. Påföljder	21
8.3. Internationella åtaganden.....	22
8.4. Implementering av lagen	22
9. Värde- och normförändringsarbete mot könsstympning.....	24
9.1. De religiösa samfundet som verktyg	26
10. Frekvens av könsstympning.....	28
10.1. Regioner.....	28
10.2. Skillnader mellan stad och landsbygd	30
10.3. Ålder och tradition	30
10.4. Attityder till könsstympning	32
10.5. Folkgrupper.....	32
10.5.1. Somali.....	33
10.5.2. Afar.....	35
10.5.3. Amhara	36
10.5.4. Tigray	37
10.5.5. Oromo.....	37
11. Beslutsmönster kring könsstympning	38
12. Lifos kommentar	39

12.1.	Statens kapacitet och integritet	40
12.2.	Beslutsmönster inom familjen	41
	Källförteckning	42

1. English summary

The phenomenon *female genital mutilation* (FGM) is a common practice in Ethiopia and has been so for centuries. Despite its importance for social, traditional, and religious reasons there is scarce research done in the country. Currently the main provider of statistical data is the Ethiopian government through its national statistical agency. As of late, a few organisations and scholars have also been able to carry out limited research, however since the scope and methods of the studies varies it is problematic to draw general conclusions on the phenomena.

According to the recent national survey, the prevalence varies from approximately 25 percent to almost 100 percent in the regions across the country. The large variation indicates that shedding light on the custom is important both on national and regional level to grasp local difference in practice. Typically, all types of FGM as determined by the World Health Organisation (WHO) exist in the Ethiopian society.

Ethiopia has with support of the international community engaged in an effort to prohibit FGM and adopted national legislation forbidding the custom in 2005. The country has also engaged in countrywide awareness raising campaigns together with both international and national organisations. Although the last national survey conducted in 2016 showed a general decrease in the prevalence and positive changes in terms of attitude, there are still areas in which data has recorded no change. Despite the prohibition of the practice, reports also indicate that the legal system has not benefitted of the same support as for example the national awareness raising campaigns, thus lacking capacity in dealing with cases of FGM.

The procedure is often carried out by an older woman without any formal medical education, a *traditional birth attendant* (TBA). There is a low, yet increasing number of cases reportedly taking place at health facilities or performed by medically educated staff, so called medicalization. The new trend is particularly noted in and around city areas. The age of when girls or women fall victim to FGM varies across regions and ethnic groups, however it is common that the practice either occurs within a few days after birth or between the ages of 5 and 14. The main factors behind the existence of the practice in the Ethiopian context are commonly explained as being tradition, religion, or social norms. Marriageability of a girl is a strong argument, in particular among mothers who seem to play a vital role in deciding whether or not a girl should undergo FGM.

2. Inledning

2.1. Syfte

Migrationsverket ska verka för att alla sökande behandlas likvärdigt oavsett kön, könsuttryck eller sexuell läggning och oavsett om den sökande är barn eller vuxen. Detta slås fast i *Migrationsverkets handlingsplan för likvärdig behandling 2019–2020* och är en del av målen för att stärka kvalitén i ärendehantering och service till sökande i kärnverksamheten.

Könsstympning är uteslutande en företeelse som rör flickor och kvinnor och majoriteteten av de drabbade härstammar från afrikanska länder där företeelsen är särskilt vanlig. FN uppskattar att mellan 100 och 140 miljoner flickor och barn världen över har utsatts för könsstympning. Av dessa härstammar cirka 125 miljoner från Jemen och 28 afrikanska länder.¹ De fem största asyl- och kvotgrupperna från Afrika söder om Sahara som kom till Sverige under 2018 härstammade från Somalia, Eritrea, Nigeria, Etiopien och Sudan.

Förevarande rapport är framtagen mot bakgrund av ett efterfrågat behov från Migrationsverkets enheter som prövar utlänningsärenden av fördjupad och sammanställd information gällande könsstympning i Etiopien. Rapporten är dessutom i enlighet med myndighetens genusarbete och fokus på normbrytande utsatta grupper.

2.2. Avgränsning och metod

Denna rapport syftar till att redogöra för förekomsten av och belysa företeelsen könsstympning på flickor och kvinnor i Etiopien. För att ge läsaren kontextuell förståelse redogörs för situationen generellt för barn och kvinnor, lagstiftning liksom kulturella och religiösa aspekter av könsstympning. Rapporten belyser även begränsningar i organisations- och yttrandefrihet som den etiopiska regeringen ålagt aktörer som arbetar med bl.a. rättighetsfrågor för barn och kvinnor. Rapporten avslutas med en kommentar där Lifos presenterar sina slutsatser i ämnet.

Informationen i rapporten är inhämtad genom sökningar i öppna källor. Rapporten gör inte anspråk på att vara uttömmande.

2.3. Terminologi och språk

Begreppet könsstympning används genomgående i rapporten och ska här förstås som ett samlingsnamn för alla de typer av ingrepp som Världshälsoorganisationen (WHO) föreskriver. För detaljerad beskrivning av WHO:s klassificering, se [Former av könsstympning](#).

¹ 28 Too Many, *Country Profile: FGM in Ethiopia*, 2013, s. 13, [https://www.28TooMany.org/static/media/uploads/Country%20Research%20and%20Resources/Ethiopia/ethiopia_country_profile_v1_\(october_2013\).pdf](https://www.28TooMany.org/static/media/uploads/Country%20Research%20and%20Resources/Ethiopia/ethiopia_country_profile_v1_(october_2013).pdf) (hämtad 2018-11-10).

Rapporten innehåller flera diagram som härstammar från källor publicerade på engelska. Diagrammen är inte översatta till svenska utan har inkluderats i sin ursprungsform. Om anledning finns till närmare förklaring av de engelska begreppen, återfinns dessa i den löpande texten.

3. Allmänt om information rörande könsstympning i den etiopiska kontexten

3.1. Statistik

Etiopien är ett av de länder i Afrika där förekomsten av könsstympning är högst.² Statistik rörande skadliga sedvanor i Etiopien, däribland förekomsten av könsstympning, finns dokumenterat sedan 1997 då den första nationella undersökningen genomfördes av National Committee for Traditional Practices in Ethiopia (NCTPE). En uppföljningsstudie gjordes tio år senare av samma organisation som då bytt namn till Ethiopian Association to Eliminate Harmful Traditional Practices (EGLDAM).³

Uppgifter om hälsoförhållanden i Etiopien återfinns i Demographic Health Survey (DHS) som publiceras av den etiopiska myndigheten som tillhandahåller statistik, Central Statistical Agency of Ethiopia (CSA). Kartläggningar har gjorts under åren 2000, 2005, 2011 och 2016.⁴ Sedan 1996 publicerar myndigheten även regelbundet en Welfare Monitoring Survey (WMS).⁵ Därutöver har emellertid inga andra rikstäckande kartläggningar gjorts, såsom exempelvis Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) som är vanligt förekommande i andra länder och som företas med stöd från FN:s barnfond (UNICEF).

Förekomsten av könsstympning specifikt inkluderas i flera av de nationella kartläggningarna, men inte i alla. Kartläggningarna använder olika metoder och vad avser intervjufrågor relaterade till könsstympning har dessa förändrats över tid.⁶ Med anledning av att det till viss del saknas jämförelsematerial förklarar flera organisationer som rapporterar om könsstympning att jämförelser och slutsatser av statistik från etiopiska källor bör göras med tillförsiktighet.⁷ UNICEF har t.ex. valt att inte inkludera ämnet

² Tarla, Shiyal R. C., *Female Circumcision/Female Genital Mutilation: A human rights violation – A case study of Ethiopia*, GenNext Publication, 2015, s. 39.

³ 28 Too Many, *Ethiopia: the law and FGM*, 2018, s. 18, [https://www.28 Too Many.org/static/media/uploads/Law%20Reports/ethiopia_law_report_\(july_2018\).pdf](https://www.28TooMany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/ethiopia_law_report_(july_2018).pdf) (hämtad 2018-11-10).

⁴ Central Statistical Agency of Ethiopia (CSA), *Demographic Health Survey (DHS)*, 2016, <http://www.csa.gov.et/survey-report/category/352-dhs-2016> (hämtad 2018-11-27)

⁵ Central Statistical Agency of Ethiopia, *Welfare Monitoring Survey (WMS)*, <http://www.csa.gov.et/survey-report/category/356-wms-2016>, (hämtad 2019-01-16)

⁶ 28 Too Many, 2013, s. 18-19.

⁷ 28 Too Many, 2013, s. 18-19; Young Lives, *Harmful Traditional Practices and Child Protection: contested Understandings and Practices of Female Child Marriage and Circumcision in Ethiopia*, 2013, s. 28,

skydd för barn (könsstympning och andra skadliga sedvanor, födelseregistrering, våld i hemmet m.m.) i en ny rapport om multidimensionell fattigdom bland etiopiska barn med motiveringen att den nationella undersökning som företogs 2016 (DHS) har brister i flera avseenden.⁸

Den statistik som producerats angående könsstympning i Etiopien tas upp på flera ställen i denna rapport, däribland i kapitel [Frekvens av könsstympning](#).

3.2. Underrapportering och mörkertal

Sedan 2005 är könsstympning förbjudet i Etiopien och påföljder kan utdömas om brottet lagförs. I en rapport från Landinfo 2016 framhålls emellertid att det finns en tystnadskultur kring utbredningen av sedvanan i det etiopiska samhället. Det innebär att människor inte offentligt ventilerar sina åsikter om könsstympning eller sin egen eller sina barns status vad gäller ingreppet. Till stor del beror detta på stark tradition, kultur, historia och press från familj.⁹

Enligt flera rapporter syns en ökning av medvetenhet och öppenhet kring ämnet och information om könsstympning har gjorts mer tillgänglig. Det är emellertid inte nödvändigtvis faktorer som de facto leder till större rapportering. Landinfo beskriver att förbudet snarare riskerar bidra till själv censur och underrapportering.¹⁰ Organisationen Young Lives bekräftar bilden och framför även att ingreppen istället sker i hemlighet, inte sällan nattetid.¹¹

3.3. Charities and Societies Proclamation

I februari 2009 antog det etiopiska parlamentet *Charities and Societies Proclamation* (No.621/2009). I och med lagen instiftades ett organ under den etiopiska regeringen kallat Charities and Societies Agency som fungerar som en tillståndsgivande myndighet för icke-statliga organisationer (NGO:er) som vill verka i landet.¹²

Lagen innehåller strikta administrativa restriktioner för NGO:er som arbetar för t.ex. mänskliga rättigheter, genus och religion, konfliktlösning- och

https://www.younglives.org.uk/sites/www.younglives.org.uk/files/YL-WP93_Boyden.pdf, (hämtad 2018-12-18).

⁸ CSA 2016 och UNICEF Ethiopia, *Multidimensional Child Deprivation in Ethiopia*, 2018, s. 5, https://www.unicef.org/ethiopia/sites/unicef.org.ethiopia/files/2019-01/Multi-dimensional%20Child%20Deprivation%20in%20Ethiopia%20-%20First%20National%20Estimates_0.pdf (hämtad 2019-02-05).

⁹ Landinfo, *Kjønnslemlestelse i Etiopia*, 2016-06-30, s. 14, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Kjønnslemlestelse-i-Etiopia.pdf> (hämtad 2018-12-03); Young Lives, *Young Lives Policy Brief 21 - Child Marriage and Female Circumcision: Evidence from Ethiopia*, 2014, s. 3, <http://www.younglives.org.uk/node/6752>, (hämtad 2019-02-19).

¹⁰ Landinfo, 2016, s. 14.

¹¹ Young Lives, 2013, s. 42.

¹² Charities and Societies Agency, <http://www.chsa.gov.et/> (hämtad 2018-11-16) [hemsidan är just nu under bearbetning men återfinns på följande länk:

<https://web.archive.org/web/20180810132304/http://www.chsa.gov.et/> (hämtad 2019-02-13)]

försoning eller barns- och funktionshindrades rättigheter. Lagen uppställer dessutom ett förbud mot utländsk inblandning, t.ex. avseende finansiering och begränsar denna till ett maximum av 10 procent av en organisations budget. Lagen innehåller även ett förbud mot att använda mer än 30 procent av budgeten på administrativa kostnader. Vad som utgör *administrativa kostnader* är emellertid inte definierat i lagen.¹³ Kritiker såsom Amnesty International (AI) hävdar att de odefinierade kostnaderna riskerar att inkludera aktiviteter som är typiska för människorättsarbete såsom bevakning, rättshjälp och förebyggande arbete.¹⁴ I en skrivelse till FN från 2012 beskriver AI bl.a. hur flera av landets människorättsorganisationer har tvingats att stänga helt eller att ändra sitt mandat till att inte inkludera mänskliga rättigheter för att kunna fortsätta verka i landet.¹⁵ Vidare har FN:s rapportör om mötes- och föreningsfrihet uppmanat Etiopien att se över lagen då den står i strid med internationella normer och standarder.¹⁶

En av de organisationer som har drabbats hårt av lagen är Ethiopian Women Lawyers Association (EWLA). EWLA var tidigare ledande inom främjandet av kvinnors rättigheter i Etiopien. År 2008 gav organisationen stöd till över 17 000 kvinnor och var aktiva på alla nivåer i samhället med bl.a. kostnadsfri rådgivning till kvinnor, skrivelser i rättvisefrågor, lagförslag och forskning om genus. Efter NGO-lagens introducerande tog det endast ett par år innan det mesta av organisationens verksamhet hade upphört.¹⁷

I en skrivelse till FN av The Advocates for Human Rights, en NGO med konsultativ status vid FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) daterad 2016 framför en källa till organisationen att den etiopiska regeringen har skapat en situation där allt arbete i fält avseende könsstympning gjorts olaglig och att staten har rätt att stoppa alla projekt eller rapportering om könsstympning som regimen inte godkänner. Källan uppger även att NGO:er med utländsk finansiering riskerar att få sin verksamhet stoppad och tvingas ut ur landet.¹⁸

¹³ *Charities and Societies Proclamation* (No.621/2009), <http://www.chsa.gov.et/resources/Proclamation621.pdf> (hämtad 2018-11-16).

¹⁴ Amnesty International (AI), *Stifling human rights work, the impact of civil society legislation in Ethiopia*, 2012, AFR 25/002/2012, s. 7, <https://www.refworld.org/country,COI,COUNTRYREP,ETH,,4f5f3d422,0.html> (hämtad 2018-11-20).

¹⁵ AI, *Ethiopia: The 2009 Charities and Societies Proclamation as a serious obstacle to the promotion and protection of human rights in Ethiopia*, 2012, AFR 25/007/2012, s. 2, <https://www.amnesty.org/download/Documents/16000/afr250072012en.pdf> (hämtad 2018-11-20).

¹⁶ The International Center for Not-for-Profit Law, *Civic Freedom Monitor: Ethiopia*, [senast uppdaterad 2018], <http://www.icnl.org/research/monitor/ethiopia.html> (hämtad 2018-11-20).

¹⁷ AI, 2012, s. 2.

¹⁸ The Advocates for Human Rights, *Ethiopia's Compliance with the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, 16th Session of the Committee on the Rights of Persons with Disabilities 15 August - 2 September 2016*, 2016, s. 3, https://www.theadvocatesforhumanrights.org/uploads/ethiopian_-_crpd_-_july_2016.pdf (hämtad 2019-02-07).

I juni 2018 inrättades en oberoende rådgivande kommitté, Legal and Justice Advisory Council, som har till uppgift att se över och föreslå förändringar av de etiopiska lagar som kritiserats för att begränsa det politiska rummet och yttrandefriheten. Det lagförslag som tagits fram verkar innehålla avsevärda förbättringar men innehåller fortfarande restriktioner och begränsningar för civilsamhället.¹⁹ Flera internationella organisationer, däribland Human Rights Watch, PEN International och Article 19 har redan formulerat sin oro i ett gemensamt brev till landets premiärminister Abiy Ahmed. Det är ännu oklart när den nya lagen kommer träda ikraft.²⁰

4. Kvinnors och flickors situation

Etiopien är ett land med en stor variation bland befolkningen. De över 80 etniska grupper som finns representerade har satt sin prägel på traditioner, religioner, språk och sedvanor runt om i landet. Landets topografi och varierande klimat har också haft inflytande på utvecklingen i och kring olika samhällen och kulturer.²¹

De stora skillnaderna mellan de etiopiska folkgrupperna syns bl.a. i de många variationer som förekommer i äktenskapliga frågor och avseende flickor och kvinnors socioekonomiska status.²² De flesta etiopiska kvinnor har begränsad tillgång till utbildning och lite eller ingen tillgång till arbete och pengar. Många kvinnor är därmed till stor del beroende av sin man större delen av livet. Den etiopiska tolkningen av trosuppfattningar verksamma i landet anser dessutom att kvinnan är underordnad mannen. Att kvinnan är underordnad syns exempelvis i hur de äktenskapliga reglerna är utformade.²³

I områden där unga kvinnor har lägre status än män och där tillgången till information, annat än genom religiösa institutioner, är låg ökar unga kvinnors utsatthet för social press om tidigt barnafödande och könsstympning, liksom

¹⁹ Human Rights Watch (HRW), *Hope for Revision of Ethiopia's Draconian Laws? – Enshrine Laws that Protect Free Expression, Association*, 2018-08-27, <https://www.hrw.org/news/2018/08/27/hope-revision-ethiopias-draconian-laws> (hämtad 2018-11-20); AI, *Commentary on Ethiopia's Draft CSP Law*, AFR 25/9622/2018, 2018-12-21, s. 2-4, <https://www.amnesty.org/en/documents/afr25/9622/2018/en/> (hämtad 2019-02-07).

²⁰ Ethiopian News Agency, *Draft Amendment on Charities and Societies Law Discussed*, 2018-08-18, <https://www.ena.et/en/2018/08/18/draft-amendment-on-charities-and-societies-law-discussed/> (hämtad 2018-11-20); HRW, 2018; AI, 2018, s. 1, not 1; Ezega, *Ethiopia Revises Civil Organizations Law*, 2019-01-01, <https://www.ezega.com/News/NewsDetails/6877/Ethiopia-Revises-Civil-Organizations-Law> (hämtad 2019-02-26); HRW et al., *Joint Letter on Ethiopia's New Draft NGO Law*, 2018-11-29, <https://www.hrw.org/news/2018/11/29/joint-letter-ethiopias-new-draft-ngo-law> (hämtad 2019-02-26).

²¹ Getahun, Solomon A. och Kassu, Wudu T., *Culture and Customs of Ethiopia*, Greenwood, 2014, s. 125.

²² Ibid.

²³ Ibid., s. 136.

för att tvingas in i stor åldersskillnad vid äktenskap. Kvinnors underordnade sociala ställning påverkar även flickor och unga kvinnor då de saknar kontroll över hushållets resurser och oftare utsätts för våld.²⁴ I en rapport av Rädda Barnen från 2014 framgår att 68 procent av flickor och unga kvinnor i Etiopien berättar om övergrepp och våld någon gång i sitt liv. Rädda Barnen skriver även att nära hälften av landets barn ingår äktenskap före de fyllt 16 år.²⁵

För den yngre befolkningen uppskattar UNICEF att 36 miljoner av totalt 41 miljoner barn under 18 år i Etiopien är multidimensionellt fattiga. Det innebär att barnen saknar tillgång till mellan (minst) tre till sex av totalt nio faktorer som räknas som grundläggande, såsom näring, hälsa, vatten, sanitet, bostad, utbildning m.m.²⁶

Det förekommer stora variationer inom skolan i Etiopien vad avser förhållandet mellan flickor och pojkar. De vanligaste anledningarna till att barn hoppar av skolan uppges vara fattigdom för pojkar och äktenskap för flickor. 29 procent av flickorna i städerna uppgav äktenskap som anledning till att de avbrutit sin skolgång medan siffran är 40 procent på landsbygden.²⁷ Även om det nationellt skett en stor ökning av barn som går i skolan fortsätter antalet unga människor med analfabetism att vara högt. Endast 64 procent av unga kvinnor i åldern 15-24 kan läsa och skriva. I jämförelse med kvinnor från stadsmiljöer har dubbelt så många kvinnor från landsbygden i åldern 15-24 inte någon utbildning alls.²⁸ Enligt UNICEF går endast 25 procent av flickor i högstadiet.²⁹

En stor utmaning i Etiopien avseende våld mot barn är att det inte finns ett etablerat barnskyddssystem för att identifiera och bevaka förekomsten av våld. De mekanismer som finns agerar enskilt vilket förhindrar en samordnad koordinering av arbetet. Enligt Rädda Barnen får ett barn som utsatts för övergrepp sällan tillgång till juridiskt eller psykosocialt stöd. Likaså brister det i förebyggande insatser då det saknas en tydlig ansvarsfördelning mellan aktörer. Detsamma gäller insatser för kvinnor där fokus är på åtgärder efter

²⁴ Muntean, Nigina, Kereta, Worknesh och Mitchell, Kirstin R., *Addressing the Sexual and Reproductive Health Needs of Young People in Ethiopia: An Analysis of the Current Situation*, African Journal of Reproductive Health, september 2015; 19(3):87, s. 93, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26897917>, (hämtad 2018-11-13); Tarla, Shiyal R. C., *Female Circumcision/Female Genital Mutilation: A human rights violation – A case study of Ethiopia*, GenNext Publication, 2015, s. 57.

²⁵ Save the Children, *Child Protection Brief – Ethiopia*, 2014-02-13, s. 1, <https://ethiopia.savethechildren.net/sites/ethiopia.savethechildren.net/files/library/Child%20Protection%20brief.pdf> (hämtad 2019-02-19).

²⁶ CSA och UNICEF Ethiopia, 2018, s. 12-13.

²⁷ Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 71.

²⁸ Population Reference Bureau, *Ethiopia's Key: Young people and the demographic dividend*, 2014, <https://assets.prb.org/pdf15/ethiopia-demographic-dividend-factsheet.pdf> (hämtad 2018-11-13).

²⁹ United Nations Children's Fund (UNICEF), *Ethiopia: Education Advocacy Brief*, 2018, s. 1, <https://www.unicef.org/ethiopia/media/486/file>, (hämtad 2019-03-13)

att ingrepp och våld har skett, bl.a. genom stora satsningar på sjukvård och service inom hälsosektorn.³⁰

Som i många andra utvecklingsländer i Afrika anses könsstympning vara en bidragande orsak till landets höga mödradödlighet.³¹ Etiopien är ett av de länder i Afrika där förekomsten av könsstympning är högst.³² Att det finns brister i det fysiska och mentala välbefinnandet bland närmare hälften av landets population anses dessutom påverka landets socioekonomiska utveckling.³³

5. Former av könsstympning

Världshälsoorganisationen (WHO) har definierat fyra typer av könsstympning:

- **Typ I** : Helt eller delvis borttagande av klitoris och/eller förhuden kring klitoris (klitoridektomi).
- **Typ II** : Helt eller delvis borttagande av klitoris samt partiellt eller totalt borttagande av de inre blygdläppar och ibland även yttre blygdläppar (excision).
- **Typ III** : Delvis eller fullständigt borttagande av yttre genitalia och tillslutning/försnävning av vaginalöppningen (infibulering), med eller utan borttagande av klitoris.
- **Typ IV** : Alla andra skadliga ingrepp i de kvinnliga könsorganen av icke-medicinska skäl, till exempel prickning, piercing, sticka med vasst föremål och skrapning.³⁴

³⁰ Save the Children, 2014, s. 1-2.

³¹ Abdi, Alinur A., Mohammed, Adem M. och Hussein, Muktar A., *Knowledge, attitude and practice of female genital mutilation among women in Jigjiga Town, Eastern Ethiopia*, Gaziantep Medical Journal, 2013;19(3): 164-168, https://www.researchgate.net/publication/259365620_Knowledge_attitude_and_practice_of_female_genital_mutilation_among_women_in_Jigjiga_Town_Eastern_Ethiopia (hämtad 2018-12-11).

³² Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 39.

³³ Abathun, Asresash D., Sundby, Johanne, och Gele, Abdi A., *Attitude towards female genital mutilation among Somali and Harari people, Eastern Ethiopia*, International Journal of Women's Health, 2016;8, s. 557-569.

³⁴ World Health Organisation (WHO), *Female genital mutilation, Key facts*, 2018-01-31, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/female-genital-mutilation> (hämtad 2018-11-12); Socialstyrelsen, *Kvinnlig könsstympning – ett stöd för hälso- och sjukvårdens arbete*, 2016, s. 13-15, <https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20282/2016-6-59.pdf> (hämtad 2018-11-12); 28 Too Many, 2013, s. 13.

Endast ovan nämnda typer används i förevarande rapport trots att det i praktiken ofta är svårt att kliniskt fast avgränsa kategorierna.³⁵

Då metoder och resultat avseende könsstympning varierar uppkommer inte sällan svårighet att kategorisera ingreppet eftersom gränserna mellan de olika typerna är otydliga. Forskning visar att kvinnor som utsatts för könsstympning inte själva alltid vet vilket ingrepp som utförts. Anledningen tros vara brist på kunskap men också det faktum att ingreppen ofta sker under traumatiska former (kvinnan/flickan gör motstånd, svår smärta till följd av att ingreppet sker utan bedövning m.m.) vilket försvårar för den som utför ingreppet att göra det på ett ändamålsenligt sätt.³⁶

Ordet *sunna* betyder tradition och kan användas vid mindre ingrepp såsom prickning av klitoris till en grövre typ av stympning. Vanligast är att *sunna* förknippas med typ I. Infibulering, d.v.s. det som motsvarar typ III är den mest radikala formen av könsstympning. Vid infibulering sys sårkanterna ihop för att täcka det mesta av urinröret samt öppningen.³⁷ Infibulering kallas även faraonisk omskärelse.³⁸

5.1. De- och reinfibulering

Kopplat till typ III, infibulering, förekommer uttryck som deinfibulering och reinfibulering. Deinfibulering innebär en öppning av slidmynningen vid t.ex. samlag, graviditet, förlossning eller på kvinnans begär. Reinfibulering innebär att slidmynningen åter sys ihop. Ingreppet sker oftast efter förlossning, när kvinnan är änka eller frånskild.³⁹ Reinfibulering ska inte förväxlas med suturering som innebär att man syr igen sårkanter efter att man öppnat upp (incision) slidöppningen.⁴⁰ Reinfibulering görs på kvinnor oavsett ålder.⁴¹

³⁵ Socialstyrelsen, 2016, s. 15.

³⁶ Nationellt Centrum för Kvinnofrid, *Kvinnlig omskärelse/Könsstympning i Sverige: en kunskaps- och forskningsöversikt*, 2011, Edita Västra Aros, Uppsala, s. 13, <http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/486/nck-rapport-kvinnlig-omskarelse-konsstympning-i-sverige-2011-1.pdf> (hämtad 2018-12-03); Young Lives, 2014, s. 5.

³⁷ Horowitz, Carol R. och Jackson, Carey J., *Female "Circumcision" African women confront American medicine*, Journal of General Internal Medicine, august 1997, Volume 12, Issue 8, pp 491-499, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1497147/> (hämtad 2018-12-20); UNFPA, *Female Genital mutilation (FGM) frequently asked questions*, 2018, https://www.unfpa.org/resources/female-genital-mutilation-fgm-frequently-asked-questions#types_fgm (hämtad 2018-11-20).

³⁸ Socialstyrelsen, 2016, s. 5.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Svensk Förening för Obstetrik och Gynekologi (SFOG) och Svenska Barnmorskeförbundet (SBF), *Bäckenbottenutbildning*, 2017, <http://backenbottenutbildning.se/index.php/utbildningsmaterial/suturering/suturering-av-vagina> (hämtad 2018-11-20).

⁴¹ Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 61; Dutch Council of Refugees, *Ethiopia*, 2016, s. 45, tillgänglig på: <https://www.refworld.org/country,,DCR,,ETH,,573f2f334,0.html> (hämtad 2019-02-05).

Information om vem som utför ingreppen finns i kapitlet [Traditionella utförare](#) och [Medikaliserad könsstympning](#).

5.2. Könsstympningens påverkan på hälsan

Det råder idag inget tvivel om att könsstympning är ett skadligt ingrepp som kan vara förenat med både kort- och långsiktiga hälsokonsekvenser. Hur allvarliga effekterna blir beror exempelvis på hur omfattande ingreppet varit, sanitära förhållanden och utövarens kunskaper. Flickan eller kvinnans generella hälsotillstånd och hur mycket motstånd hon gör under ingreppet har också betydelse för följderna.⁴²

De omedelbara konsekvenserna av ingreppet är svår smärta, sår och skada av huden kring könsorganet.⁴³ Blödningar är en mycket vanlig komplikation eftersom klitorisartären blir avskuren när klitoris amputeras. En svår blödning kan leda till chock, medvetslöshet och död.⁴⁴ Till de mer långtgående konsekvenserna räknas bl.a. underlivs- och urinvägsinfektion, problem med/vid menstruation, cystor, infertilitet och förlossningskomplikationer. Det är inte ovanligt med psykosociala problem såsom ångest, sömnsvårigheter, depression, posttraumatiska symptom och låg självkänsla.⁴⁵

Könsstympning leder även till ökade risker för nyfödda barn. WHO har visat att barn i större utsträckning måste utsättas för återupplivningsförsök när de fötts av en könsstympad moder. Siffran är 66 procent högre vid typ III, d.v.s. infibulering. Dödssiffran bland nyfödda är också hög, närmare bestämt 15 procent högre vid typ I, 32 procent högre vid typ II, och 55 procent högre vid typ III.⁴⁶

6. Typer av könsstympning i det etiopiska samhället

Statistik tenderar att fokusera på nationella genomsnitt och tydliggör därmed inte regionala och lokala skillnader. I de afrikanska länderna spelar etnicitet i förhållande till tillämpning och frekvens av könsstympning stor roll.⁴⁷ I den rikstäckande nationella undersökningen som företogs 2016 framgår den regionala och etniska tillhörigheten vilket tydliggör variationer. Studien inkluderade tio stycken kategorier avseende etniska grupper: Afar, Amhara, Guragie, Hadiya, Oromo, Sidama, Somali, Tigray, Welaita och Andra. Oaktat vilken studie som analyseras om förekomsten av könsstympning i Etiopien, framhäver flera organisationer vikten av att svaren i studiernas underlag

⁴² UNFPA, 2018.

⁴³ 28 Too Many, 2013, s. 13-14; Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 48.

⁴⁴ Landinfo, 2016, s. 10.

⁴⁵ WHO, 2018; 28 Too Many, 2013, s. 47; Landinfo, 2016, s. 10; Tarla, Shiyal R. C., 2015 s. 48-49.

⁴⁶ 28 Too Many, 2013, s. 48.

⁴⁷ Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 40-41.

baseras på självrapportering och att de därmed är svåra att verifiera.⁴⁸ För mer information kring utmaningarna med den etiopiska statistiken, mörkertal och underrapportering, se [Allmänt om information rörande könsstympning i den etiopiska kontexten](#).

I den nationella undersökning om könsstympning 2016 framgår att typ I (klitoridektomi) och typ II (excision) var den vanligaste formen av könsstympning och utgjorde närmare 73 procent av fallen. Typ III (infibulering) stod för 7 procent av andelen könsstympade.⁴⁹ I studien användes andra begrepp än WHO:s fyra definitioner av könsstympning. De tre kategorierna som den etiopiska CSA använder är; ”*cut, flesh removed*”, ”*cut, no flesh removed*”, och ”*sewn closed*”. Det görs ingen åtskillnad i statistiken avseende infibulering (förstagångsingrepp) och reinfibulering (återkommande ingrepp).

Ålder och vilken typ av könsstympning som utförs varierar mellan regioner och mellan etniska grupper. Generellt sägs emellertid att typ I och II oftast sker när en flicka endast är några dagar gammal. På andra håll i landet sker det senare och är då förknippat med en ritual inför äktenskap.⁵⁰ Infibulering är vanligt förekommande i Somali och Afar där 73 respektive 64 procent av flickor och kvinnor tros ha utsatts för den svårare formen av ingrepp. Enligt den senaste nationella kartläggningen var förekomsten av infibulering lägst i Addis Abeba med 1 procent och Oromia med 2 procent.⁵¹ För fördjupad information kring vanliga åldrar vid könsstympning, se [Ålder och tradition](#).

6.1. Traditionella utförare

Könsstympning utförs traditionellt sett i Etiopien av en kvinna. Det är oftast en äldre kvinna eller en kvinna som anses ha kunskaper viktiga för ändamålet, s.k. traditionella utförare. I Etiopien används ofta termen *traditional birth attendants* (TBA:s) eller *traditional 'doctors'*.⁵² De traditionella utförarna använder kniv, rakblad eller andra skarpa objekt. Ingreppet sker under icke-steriliserade former.⁵³ I vissa grupper, exempelvis från södra Etiopien, ansvarar istället hantverkare för både manlig omskärelse och kvinnlig könsstympning.⁵⁴ Enligt 28 Too Many uppges traditionella utförare stå för 98 procent av ingreppen på flickor mellan 0-14 år.⁵⁵

6.2. Medikaliserad könsstympning

Medikalisering av könsstympning innebär att det istället för traditionella utövare används medicinskt utbildad personal. Det kan även innefatta att

⁴⁸ Landinfo, 2016, s. 14.; CSA 2016, s. 317, 321.

⁴⁹ CSA, 2016, s. 317.

⁵⁰ Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 61; Dutch Council of Refugees, 2016, s. 65.

⁵¹ CSA, 2016, s. 317.

⁵² Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 38.

⁵³ 28 Too Many, 2013, s. 38.

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ UNFPA och UNICEF, 2018, s. 55.

ingreppet sker på en sjukvårdsinrättning.⁵⁶ Medikalisering inkluderar även reinfibulering, d.v.s. när en kvinna åter sys igen efter att hon blivit delvis eller helt öppnad.⁵⁷

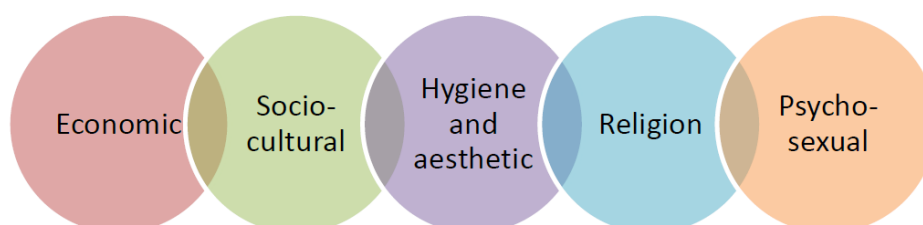
I den nationella studien från 2016 uppgav endast 1 procent av kvinnor mellan 15-49 år att deras ingrepp utförts av medicinsk personal. I den yngre ålderskategorin, 0-14 år, var andelen 1,9 procent.⁵⁸ UNICEF har däremot rapporterat om en högre förekomst av medikaliserad könsstympning bland unga flickor, närmare 20 procent i Addis Abeba och runt 10 procent i regionen SNNPR. Dessutom ska runt 10 procent i staden Harari ha utsatts för ingreppet av medicinsk personal.⁵⁹

Nationellt sett tyder statistik från den rikstäckande undersökning på att medikalisering i Etiopien inte ökar i samma omfattning som på andra håll i världen, såsom i t.ex. Egypten och Gambia.⁶⁰ Organisationen 28 Too Many framhåller emellertid i en rapport från 2013 att det finns antydning till uppgång vad gäller medikalisering, framför allt i stadsmiljöer.⁶¹

7. Faktorer som har betydelse för förekomsten av könsstympning

Det finns flera faktorer som har betydelse för förekomsten och fortlevnaden av könsstympning i Etiopien. Faktorerna inverkar olika mycket inom olika grupper och samhällen.

Figur 1.

Källa: Norwegian Church Aid och UNICEF

⁵⁶ Population Council, *The Medicalization of Female Genital Mutilation/Cutting: What do the data reveal?*, 2017, s. 2, https://www.popcouncil.org/uploads/pdfs/2017RH_MedicalizationFGMC.pdf, (hämtad 2018-11-28).

⁵⁷ Tarla, Shiyal R. C., 2015 s. 45.

⁵⁸ CSA, 2016, s. 325.

⁵⁹ 28 Too Many, 2013, s. 38.

⁶⁰ CSA 2016, s. 325 och UNFPA-UNICEF, *Joint Programme on Female Genital Mutilation: Accelerating Change (Performance Analysis for Phase II)*, 2018, <https://www.unfpa.org/publications/performance-analysis-phase-ii> (hämtad 2018-11-20) s. 46, 64.

⁶¹ 28 Too Many, 2013, s. 10, 38.

7.1. Det ekonomiska argumentet

För den som genomför könsstympning på flickor och kvinnor är inkomsten, d.v.s. den ekonomiska fördelen en stor anledning till att upprätthålla traditionen. I den etiopiska kontexten anses det däremot inte vara någon ekonomisk vinning kopplad till föräldrarna eller barnet efter att ingreppet skett.⁶² Här skiljer det sig mot barnäktenskap som bl.a. genererar en inkomst till föräldrarna.⁶³

7.2. Socio-kulturella faktorer

I många avseende tycks traditionen med könsstympning fortgå med anledning av ett kulturellt arv inom en viss grupp eller ett samfund. Ett sådant arv upprätthålls även av ett socialt tryck om att inte frångå den gängse normen. Andra socio-kulturella faktorer som påverkar är rädsla för avvisande och tron att det krävs som en del av en rit för att övergå från flicka till kvinna eller inför äktenskap.⁶⁴ Många flickor blir dessutom firade med presenter och offentligt erkännande efter att de genomfört ingreppet. Eftersom det är en del av kulturen väljer en del flickor och kvinnor frivilligt att bli könsstympade. Hälsoriskerna blir i dessa fall underordnat ett festligt firande för flickan eller kvinnan.⁶⁵

7.3. Det religiösa argumentet

Könsstympning är en sedvana som används av praktiserande inom flera religioner trots att det inte finns bäring i argumentet att könsstympning finns omnämnt i eller på annat vis godkänns i texterna i Bibeln eller Koranen. Det hävdas t.ex. att flickan eller kvinnan blir spirituellt ren och äkta av ingreppet.⁶⁶ I en rapport av Norwegian Church Aid, stödd av UNICEF, om de religiösa samfundens insatser för att överge skadliga sedvanor i Etiopien beskrivs att det religiösa argumentet framför allt upprätthålls av två anledningar; dels förekommer det en fortsatt positiv diskurs av fenomenet inom ramen för de religiösa budskap som sprids och dels fortsätter de religiösa samfunden att tolererar sedvanan.⁶⁷

I den nationella undersökningen 2016 tillfrågades kvinnor i åldern 15-49 och män i åldern 15-59 om det fanns en religiös koppling till könsstympning. 72 procent av kvinnorna och 77 procent av männen uppgav att könsstympning inte utförs av religiösa skäl.⁶⁸ Av de kvinnor som själva är könsstympade trodde 30 procent att skälet är religiöst. Motsvarande andel för icke-könsstympade kvinnor var 9 procent. Bland muslimska kvinnor var emellertid andelen högre, närmare bestämt 41 procent trodde att ingreppet

⁶² Det finns inga rapporter som antyder att barnets ekonomiska värde stiger, t.ex. genom en större hemgift vid äktenskap. Det innebär emellertid inte att det inte förekommer.

⁶³ Norwegian Church Aid och UNICEF, 2017, s. 17; Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 48.

⁶⁴ Norwegian Church Aid och UNICEF, 2017, s. 17; 28 Too Many, 2013, s. 13.

⁶⁵ Norwegian Church Aid och UNICEF, 2017, s. 17-18.

⁶⁶ Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 42, 47; Norwegian Church Aid och UNICEF, 2017, s. 17,; 28 Too Many, 2013, s. 18.

⁶⁷ Norwegian Church Aid och UNICEF, 2017, s. 18.

⁶⁸ CSA,, 2016, s. 319.

sker av religiösa skäl. Det är också en högre andel kvinnor på landsbygden än i städerna som trodde att ingreppet grundar sig i religion liksom var av uppfattningen att den bör fortsätta. Den grupp som ansåg att ingreppen ska fortsätta var högst bland de kvinnor som var fattigast och utan utbildning.⁶⁹

För mer detaljer kring värde- och normförändrande arbete inom ramen för de religiösa samfunden, se [De religiösa samfunden som verktyg](#).

7.4. Det psyko-sexuella argument

Könsstympning används också som argument för att kontrollera flickor och kvinnors sexualitet. Det förekommer idéer om att kvinnor är omätliga i sin sexuella aptit om genitalierna är intakta och då särskilt om inte klitoris tas bort.⁷⁰ Könsstympning anses också kunna förhindra promiskuitet och prostitution. Ingreppet ska även säkerställa att kvinnan är oskuld fram till giftermålet och garantera trohet under äktenskapet liksom skydda mot våldtäkt.⁷¹ De finns även de som hävdar att det motverkar infertilitet hos kvinnan.⁷²

Könsstympning används också för att tukta kvinnors emotioner och känslouttryck såsom ilska eller att vara frånvarande i tanken. Inom de etniska grupperna Daasanach, Gurage och Kebena hävdas t.ex. att ingreppet utförs för att disciplinera och hindra kvinnan från att vara för modig, *aynaewta*.⁷³

Det förekommer också argument som härleds till en förväntan att män endast vill gifta sig med könsstympade kvinnor. I vissa folkgrupper hävdar man rent av att det är nödvändigt för att mannen ska kunna penetrera flickan/kvinnan eller att könsstympning underlättar samlag med någon som är oskuld.⁷⁴

Att som flicka eller kvinna bli retad och gjord till åtlöje med argumentet att man inte kommer hitta någon make om man inte är könsstympad är vanligt.⁷⁵

7.5. Det estetiska argumentet

Inom vissa grupper fortlever traditionen med könsstympning för att de externa genitalierna på flickor och kvinnor anses fula och/eller orena.⁷⁶ Om ingreppet genomförs betraktas personen istället som ren och vacker.⁷⁷

Det finns folkgrupper som t.ex. anser att klitoris producerar mask medans andra hävdar att den blodförlust som sker i och med ingreppet sköljer ut sjukdomar ur kroppen.⁷⁸

⁶⁹ Ibid.

⁷⁰ Ibid., s. 18.

⁷¹ 28 Too Many, 2013, s. 13, 44-45.

⁷² Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 47.

⁷³ 28 Too Many, 2013, s. 44.

⁷⁴ Norwegian Church Aid och UNICEF, 2017, s. 18; 28 Too Many, 2013, s. 44.

⁷⁵ Young Lives, 2014, s. 2-3.

⁷⁶ Norwegian Church Aid och UNICEF, 2017, s. 19; 28 Too Many, 2013, s. 13.

⁷⁷ Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 47.

⁷⁸ 28 Too Many, 2013, s. 44.

8. Relevant lagstiftning

8.1. Konstitutionellt skydd

Den etiopiska konstitutionen innehåller inget direkt förbud mot könsstympning. Däremot innehåller den flera artiklar som är relevanta för utövandet av traditionen:

- Artikel 16 skyddar alla medborgare från fysisk skada.
- Artikel 18(1) stipulerar att alla har rätt till skydd mot grym, inhuman och nedsättande behandling eller bestraffning.
- Artikel 25 fokuserar på rätten till jämlikhet.
- Artikel 35 avser kvinnors rättigheter generellt inom flera områden såsom t.ex. äktenskap, föräldraledighet, kvotering, arbetsliv och hälsofrågor.
- Artikel 35(4) fastställer att staten ska upprätthålla kvinnors rättigheter för att eliminera inflytandet av skadliga sedvänjor. Artikeln stipulerar även att lagar, seder och bruk som förtrycker eller orsakar fysisk eller mental skada hos kvinnor är förbjudna.
- Artikel 36 avser barns rättigheter och stipulerar att vid alla åtgärder som rör barn ska barnets bästa komma i främsta rummet.⁷⁹

Etiopien är en federal stat och består av nio regioner och två städer. Varje region har en federal konstitution. De flesta är snarlika den nationella konstitutionen och i den del de omfattar mänskliga rättigheter är formuleringarna väldigt lika eller rent av identiska.⁸⁰ Vad gäller regleringar relevanta för könsstympning eller andra skadliga sedvanor inkluderar exempelvis konstitutionen i regionen Southern Nations, Nationalities, and Peoples' (SNNPR) de stycken i den nationella konstitutionen som rör förbud av åtgärder som förtrycker eller orsakar fysisk eller mental skada hos kvinnor.⁸¹ Lifos har i dagsläget inte funnit något material som kan bekräfta huruvida liknande påbud förekommer i någon av de andra regionala konstitutionerna. Åtta av nio regionala konstitutioner återfinns inte i engelsk översättning.

8.2. Straff- och civilrätt

8.2.1. Regleringar och förbud

Ett förbud mot könsstympning och andra åtgärder som orsakar fysisk skada finns reglerat inom både civil- och straffrätten. De straffrättsliga regleringarna

⁷⁹ *Constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia*, 1994, <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/et/et007en.pdf> (hämtad 2018-11-12).

⁸⁰ Tsegaye Regassa, *State Constitutions in Federal Ethiopia: A Preliminary Observation (A Summary for the Bellagio Conference, March 22-27, 2004)*, 2004, s. 8, https://www.researchgate.net/publication/258152597_State_constitutions_in_federal_Ethiopia (hämtad 2018-11-12).

⁸¹ *The Revised Constitution of the Southern Nations, Nationalities and Peoples Regional State*, 2001, <https://chilot.me/wp-content/uploads/2012/02/southern-nations-nationalities-and-peoples-national-state-constitution-eng.pdf> (hämtad 2018-11-12).

återfinns i den etiopiska motsvarigheten till brottsbalken, Proclamation no. 414/2004, *The Criminal Code of the Federal Democratic Republic of Ethiopia*.⁸² I Etiopien ingår också ett förbud att orsaka någon fysisk skada i den civilrättsliga lagstiftningen, *Ethiopian Civil Code (1960)*.⁸³

Strafflagen kriminaliserar utövandet och anskaffandet av könsstympning men innehåller däremot ingen tydlig definition av ingreppet. Reglerna återfinns i lagens tredje kapitel om brott mot liv, person och hälsa genom skadliga traditionella sedvanor.

Artikel 565 och 566 reglerar specifikt könsstympning:

Whoever circumcises a women of any age, is punishable with simple imprisonment for not less than three months, or fine of not less than five hundred Birr (§ 565).

Whoever infibulates the genitalia of a women, is punishable with the rigorous imprisonment from three years to five years (§ 566).

Därutöver tillkommer ett antal andra relevanta regleringar:

- Artikel 561-562 handlar om att äventyra liv eller orsaka fysisk eller mental skada av en gravid kvinna eller nyfött barn som ett resultat av en skadlig traditionell sedvana.
- Artikel 568 inkluderar ett straffansvar för den som genom skadlig traditionell sedvana överför smittbar sjukdom.
- Artikel 569-570 föreskriver att anskaffa, bistå eller medhjälp till könsstympning är ett brott. Häri ingår även ett kriminaliserande i att anordna eller delta i en organisation som främjar könsstympning.⁸⁴

I ett par länder i Östafrika finns regler om skydd för icke könsstympade flickor och kvinnor och deras familjer mot verbala kränkningar eller utstötning av samhället. I den etiopiska lagen finns emellertid inga motsvarande regler.⁸⁵

8.2.2. Medikaliserad könsstympning

Sedan 2017 är medikaliserad könsstympning förbjudet i Etiopien. Det etiopiska hälsodepartementet tillkännagav förbudet i ett cirkulär. Bestämmelsen innebär att rättsliga åtgärder ska vidtas mot all medicinsk

⁸² *Ethiopia: Criminal Code, Proclamation No. 414/2004* (2005), <https://www.refworld.org/docid/49216b572.html> (hämtad 2018-11-12).

⁸³ *Ethiopian Civil Code*, 1930, https://www.trans-lex.org/604600/_ethiopian-civil-code/ (hämtad 2018-11-12).

⁸⁴ *Ethiopia: Criminal Code, Proclamation No. 414/2004*, 2005.

⁸⁵ 28 Too Many, *Ethiopia: the law and FGM*, 2018, s. 3, [https://www.28TooMany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/ethiopia_law_report_\(july_2018\).pdf](https://www.28TooMany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/ethiopia_law_report_(july_2018).pdf) (hämtad 2018-11-10)

personal som befattar sig med könsstympning på landets sjukvårdsinrättningar.⁸⁶

8.2.3. Ingrepp utfört utanför landets gränser

Det finns inga regler som specifikt nämner könsstympning som sker utanför Etiopiens gränser. Däremot innehåller den etiopiska strafflagen regler om brott som begås antingen av en utländsk medborgare på etiopiskt territorium eller av etiopiska medborgare utanför landets gränser. Brotten som avses är de som ingår i den etiopiska *Criminal Code*.⁸⁷ Se [Regleringar och förbud](#) för mer information kring brotten.

8.2.4. Påföljder

Det finns flera påföljder i *Criminal Code* för den som bryter mot förbudet mot könsstympning.

- Artikel 565 stipulerar att påföljden för att genomföra könsstympning är fängelse i minst tre månader eller böter om minst 500 Birr (SEK 160)⁸⁸ (villkorlig dom möjlig).
- Artikel 566(1) reglerar infibulering där påföljden är fängelse mellan tre till fem år (villkorlig dom ej möjlig).
- Artikel 566(2) omfattar de fall där könsstympningen resulterat i skada mot kropp och hälsa. Påföljden är fängelse mellan fem till tio år (villkorlig dom ej möjlig).
- Artikel 569 gäller påföljd för uppdragsgivaren (en förälder eller annan person) och innebär fängelse i högst tre månader eller böter om högst 500 Birr (SEK 160)⁸⁹ (villkorlig dom möjlig).
- Artikel 570 omfattar de fall där någon uppmuntrar en person att bortse från förbudet mot könsstympning eller uppmuntrar till att anordna eller delta i organisation som främjar könsstympning. Påföljden är fängelse i högst tre månader eller böter om högst 500 Birr (SEK 160)⁹⁰ (villkorlig dom möjlig).⁹¹

Den etiopiska strafflagen innehåller inga specifika regler kring underlåtenhet att rapportera ett planerat eller genomfört ingrepp av könsstympning. Däremot innehåller lagen påföljder för underlåtenhet att rapportera brott som kan leda till dödsstraff eller fängelse.⁹² Underlåtenhet att rapportera om brottet könsstympning eller att vid kännedom om gärningsmannens identitet

⁸⁶ World Health Organization (WHO), *Ethiopia bans medicalization of female genital mutilation (FGM)*, [odaterad], <https://afro.who.int/news/ethiopia-bans-medicalization-female-genital-mutilation-fgm> (hämtad 2018-11-23).

⁸⁷ *Ethiopia: Criminal Code, Proclamation No. 414/2004*, 2005, artikel 11 och 18.

⁸⁸ Enligt valutakurs 2018-11-23, <https://www.oanda.com/currency/converter/> (hämtad 2018-11-23).

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ *Ethiopia: Criminal Code, Proclamation No. 414/2004*, 2005

⁹² 28 Too Many, 2018, s. 3.

underlåta att rapportera denne kan leda till böter om högst 1000 Birr (SEK 320)⁹³ eller fängelse i högst sex månader (villkorlig dom möjlig).⁹⁴

8.3. Internationella åtaganden

Utöver det nationella regelverket är Etiopien förpliktigad att följa flera internationella konventioner för barns och kvinnors rättigheter. Etiopien har ratificerat *Barnkonventionen* (UNCRC), *Kvinnokonventionen* (CEDAW), *Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter* (ICESCR), *Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter* (ICCPR), *Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning* (UNCAT), *Afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter* (Banjul Charter) och *Afrikanska barnrättsstadgan* (ACRWC/Children's Charter).

Etiopien har även signerat, men ännu inte ratificerat *Tilläggsprotokollet till Afrikanska stadgan om mänskliga och folkliga rättigheter om kvinnors rättigheter i Afrika* (Women's Protocol) från 2004. Likaså åtog sig Etiopien samma år att tillsammans med andra afrikanska regerings- och statschefer att följa *Afrikanska unionens högtidsdeklaration om jämlikhet mellan könen* (SDGEA).

8.4. Implementering av lagen

Redan 2010 uttryckte FN:s kommitté mot tortyr oro över avsaknaden av implementering av straffrätten som kriminaliserar våld mot kvinnor och skadliga sedvanor. Kommittén uppmanade etiopiska staten att dels öka satsningarna på att förebygga brott och dels att lagföra brott genom att tillhandahålla träning av domare, åklagare, polis och lokala ledare. Träningen skulle särskilt fokusera på den kriminella karaktären av skadliga sedvanor och våld mot kvinnor liksom om strikt tillämpning av straffrätten.⁹⁵ Den etiopiska regeringen ombads att inom ett års tid inkomma med en uppföljningsrapport innehållande uppdaterad statistik avseende antal klagomål, utredningar, åtal och utdömda straff, och assistans samt kompensation till målsägande. Trots en formell påminnelse har den etiopiska regeringen till dags datum ännu inte inkommit med den efterfrågade rapporten.⁹⁶

⁹³ Enligt valutakurs 2018-11-23, <https://www.oanda.com/currency/converter/> (hämtad 2018-11-23).

⁹⁴ 28 Too Many, 2018, s. 5.

⁹⁵ UN Committee against Torture (CAT), *Consideration of reports submitted by State parties under article 19 of the Convention, Concluding observations of the Committee against Torture, Ethiopia*, 55th session, 1-19 November 2010, CAT/C/ETH/CO/1, 2011-01-20, s. 12, https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CAT/C/ETH/CO/1&Lang=En (hämtad 2018-11-19).

⁹⁶ Ibid., s. 13; UN High Commissioner for Human Rights (HCHR), *Letter to Ethiopia*, cc/jmnf/jli/follow-up/CAT, 2011-12-01, https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CAT/Shared%20Documents/ETH/INT_CAT_FUR_ETH_12336_E.pdf (hämtad 2018-02-07).

Lifos erfar en begränsad tillgång till information om hur det nationella regelverket kring könsstympning de facto har implementerats. Den information som påträffas saknar dessutom ofta detaljer. Förutom vid ett enskilda fall har uppgifterna inte återfunnits i mer än en källa. FN och NGO:er som tillhandahåller information om implementeringen av lagen från 2012 till idag noterar följande:

- Organisationen 28 Too Many rapporterar att en utövare av könsstympning och föräldrarna till sex barn arresterades och dömdes i Afarregionen år 2012. Den som genomförde könsstympningen dömdes till sex månaders fängelse och föräldrarna dömdes till 500 Birr.⁹⁷
- I UNICEF Etiopiens årsrapport från 2014 framgår att 75 stycken ärenden angående könsstympning rapporterades i Afar-regionen.⁹⁸ Det framgår inte med tydlighet i rapporten under vilken tidsperiod ärendena ägde rum.
- Norska Landinfo rapporterar 2016 att de fått olika uppgifter genom intervjuer med källor och icke-publicerat material av Save the Children och Norwegian Church Aid. Exempelvis uppgav en källa i en intervju med Landinfo att 200 ärenden av könsstympning anmäldes och att ca 110 stycken resulterade i rättssak. Av den icke-publicerade rapporten framgick däremot att 507 ärenden anmäldes och att 145 stycken ledde till dom. Av Landinfos rapport framgår inte under vilket/a år processerna ägde rum.⁹⁹
- FN:s kontor för mänskliga rättigheter rapporterar 2015 att Etiopien hade 13 stycken åtal.¹⁰⁰ I en annan FN-rapport från samma år noteras att 279 arresteringar genomfördes varav ett ärende resulterade i fällande dom.¹⁰¹ Ingen av FN-rapporterna nämner emellertid från vilket år uppgifterna härstammade från.
- I en årsrapport om könsstympning av FN:s befolkningsfond (UNFPA) och UNICEF från 2016 rapporteras endast om ett ärende som gått till domstolsförhandling och ett ärende i vilket straff utdömdes. Det framgår inte av rapporten om det är ett och samma ärende.¹⁰²

⁹⁷ 28 Too Many, 2013, s. 55.

⁹⁸ UNICEF, *Annual Report 2014 – Ethiopia*, 2014, s. 92, https://www.unicef.org/about/annualreport/files/Ethiopia_Annual_Report_2014.pdf, (hämtad 2018-11-10).

⁹⁹ Landinfo, 2016, s. 20.

¹⁰⁰ Human Rights Council (HRC), Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, *Good practices and major challenges in preventing and eliminating female genital mutilation*, 2015, A/HRC/29/2, s. 6, <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/hrc/regularsessions/session29/pages/listreports.aspx>, (hämtad 2018-11-12).

¹⁰¹ 28 Too Many, 2018, s. 5.

¹⁰² United Nations Population Fund (UNFPA) och UNICEF, *2016 Annual Report of the UNFPA–UNICEF Joint Programme on Female Genital Mutilation/Cutting: Accelerating*

- I UNICEF:s årliga rapport för Etiopien från 2017 rapporteras att antalet anmälning om könsstympning uppgick till 101 stycken under samma år. Alla anmälda ärenden uppges härstamma från två specifika regioner i landet.¹⁰³ UNICEF framhåller att ökningen kan beror på tillämpningen av ett förbättrat rapporteringssystem avseende könsstympning.¹⁰⁴

Enligt organisationen 28 Too Many har Etiopien satsat mer på attityd- och sociala normförändrande åtgärder istället för strikt regelefterlevnad sedan 2005 då lagen om förbud mot könsstympning tillkom. Organisationen anser att den återhållsamma användningen av rättssystemet även antyder att kunskap om lagen generellt är låg, även bland de som ska arbeta med frågan.¹⁰⁵ I en nederländsk rapport från 2016 framhålls även att det låga antalet lagförda brott i Etiopien är kopplat till att majoriteten av befolkningen inte anser att könsstympning är ett brott.¹⁰⁶

Det finns anledning i sammanhanget att nämna förekomsten av korruption och otillbörlig påverkan inom rättsväsendet i Etiopien. I en rapport från Världsbanken (WB) framgår att det förekommer korruption genom mutor och politisk inblandning i ärenden och processer inom rättsväsendet. Däremot utmärker sig inte Etiopien vid en jämförelse med t.ex. länder i Latinamerika. Oftast är det polisen som tar mutor men det förekommer även vänskapskorruption och i sällsynta fall direkt politisk påverkan eller inblandning.¹⁰⁷

9. Värde- och normförändringsarbete mot könsstympning

Det finns många initiativ som syftar till värde- och normförändringar i det etiopiska samhället. Många av initiativen går in i varandra och/eller har en specifik uppbyggnad p.g.a. hur regelverket ser ut för aktörer verksamma i landet. För restriktioner för civila samhället i Etiopien, se [Charities and Societies Proclamation](#).

Change by the numbers, 2017, s. 36, https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/UNFPA_UNICEF_FGM_16_Report_web.pdf, (hämtad 2018-11-22).

¹⁰³ Det framgår emellertid inte vilka två regioner som åsyftas.

¹⁰⁴ UNICEF, *Annual Report 2017 – Ethiopia*, 2017, s. 51, https://www.unicef.org/about/annualreport/files/Ethiopia_2017_COAR.pdf, (hämtad 2018-11-29).

¹⁰⁵ 28 Too Many, 2018, s. 6.

¹⁰⁶ Dutch Council of Refugees, *Ethiopia*, s. 64

¹⁰⁷ World Bank WB), *Diagnosing Corruption in Ethiopia: Perceptions, Realities, and the Way Forward for Key Sectors*, 2012, <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/13091/699430PUB0Publ067869B09780821395318.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (hämtad 2019-03-13), s. 181, 223-224.

Det etiopiska departementet för kvinno-, barn- och ungdomsfrågor påbörjade arbetet med en tvåårig nationell strategi mot skadliga traditionella sedvanor mot kvinnor och barn under 2013.¹⁰⁸ I samband med detta etablerades även en nationell plattform som ska överse koordinering och implementering av strategin.¹⁰⁹ Strategin fokuserar på könsstympning, barnäktenskap och kidnappning¹¹⁰ och riktas särskilt mot hälso- och socialvården.¹¹¹ Alla landets regioner fick i uppdrag att anpassa den nationella strategin till den regionala kontexten.¹¹² Strategin har resulterat i en ökad kapacitet hos sjukvårdspersonal och dess arbetssätt. Det inkluderar bl.a. att personal arbetar utanför sjukvårdsinrättningar med stöd till skolor, kvinnogrupper och religiösa sammanslutningar. Nätverk som arbetar inom ramen för skyddet för barn kan numera ge stöd till flickor som utsatts för könsstympning. Nätverken arbetar t.ex. med att sätta upp och förbättra kopplingarna mellan olika delar i samhället såsom polis, skolor, lokala- och religiösa organisationer för att identifiera flickor i riskzonen.¹¹³

Utöver den nationella planen har UNFPA tillsammans med UNICEF arbetat tillsammans för att implementera ett program kallat Joint Programme on Female Genetal Mutilation/Cutting: Accelerating Change sedan 2008. Programmet är uppdelat i olika faser under vilka UNFPA och UNICEF med olika stöd till regering, civil- och lokalsamhälle och enskilda individer försöker påskynda processen med att förhindra fortsatt utövning av könsstympning.¹¹⁴

Trots att initiativ pågått i landet under många år tog det till 2014 innan den etiopiska regering officiellt gick ut med en avsiktsförklaring och deklarerade att de har för avsikt att utrota barnäktenskap och könsstympning till 2025.¹¹⁵ Regeringens intention har därefter återupprepats, bl.a. vid en nationell konferens i Addis Abeba år 2015.¹¹⁶

Därutöver har Etiopien antagit en national plan för personer med funktionsnedsättning för åren 2012-2021. FN:s kommitté har uttryckt sig positivt inför det faktum att det finns en nationell plan samtidigt som de uppmanar landet att satsa mer på lagstiftning och praktiskt åtgärder för att

¹⁰⁸ UNFPA och UNICEF, 2017,, s. 35; HRC, 2015, s. 7.

¹⁰⁹ 28 Too Many, 2018, s. 5.

¹¹⁰ Inom vissa etniska grupper i Etiopien tillämpar man kidnappning vid äktenskap. Som ordalydelsen indikerar sker bortförandet ofrivilligt.

¹¹¹ HRC, 2015, s. 12.

¹¹² UNICEF, 2014,, s. 92.

¹¹³ HRC, 2015, s. 12-13.

¹¹⁴ UNFPA och UNICEF, 2017, s. 1; HRC, 2015, s. 7.

¹¹⁵ UNICEF Ethiopia, *Ethiopia commits to eliminating child marriage and FGM by 2025*, 2014-07-22, <https://unicefethiopia.org/2014/07/22/ethiopia-commits-to-eliminating-child-marriage-and-fgm-by-2025/> (hämtad 2018-11-10).

¹¹⁶ UNICEF Ethiopia, *Ethiopia boosts its efforts to end child marriage and FGM/C by 2025 at the National Girl Summit*, 2015-06-25, <https://unicefethiopia.org/2015/06/25/ethiopia-boosts-its-efforts-to-end-child-marriage-and-fgmc-by-2025-at-the-national-girl-summit/> (hämtad 2018-11-10).

skadliga sedvanor, däribland att könsstympning mot kvinnor och barn med funktionsnedsättning ska upphöra.¹¹⁷ Kommittén uttrycker även oro för att organisationer som arbetar med frågan vare sig har konsulteras eller ingår i granskningen av implementeringen av FN-konventionen för funktionsnedsatta personers rättigheter.¹¹⁸

Fem år efter att *UNFPA-UNICEF Joint Programme* startade publicerade UNICEF en rapport om förändringsarbetet kring könsstympning i Etiopien. Enligt en undersökning gjord i områden där den etiopiska regeringen uppmuntrat lokala strukturer att ändra inställning till könsstympning hade då ett tiotal områden officiellt meddelat att de ska sluta könsstympa flickor och kvinnor.¹¹⁹ 2017 rapporterades att antalet hade ökat till 851 områden.¹²⁰

Mer information om befolkningens inställning till könsstympning finns i kapitel [Attityder till könsstympning](#).

9.1. De religiösa samfunden som verktyg

Norwegian Church Aid i samarbete med UNICEF framhåller i en rapport från 2017 att det är en nödvändighet att inkludera de religiösa samfunden i arbetet mot attityd- och beteendeförändring då 97 procent av den etiopiska befolkningen uppges tillhöra och följa en religiös sammanslutning.¹²¹ Av en nationell undersökning genomförd 2007 framgår att landets religiösa komposition består av 43,5 procent ortodoxa kristna, 18,6 procent protestanter, 0,7 procent katoliker, 33,9 procent muslimer och 2,6 procent utövare av traditionella religioner.¹²²

Religionens betydelse för könsstympning är komplex och är ofta kopplad till etnicitet.¹²³ Könsstympning utförs bland flera trosläror i Etiopien, majoriteten utförs emellertid inom det muslimska samfundet.¹²⁴ Det är också en större andel muslimska kvinnor som tror att könsstympning krävs av religionen och att traditionen bör fortsätta.¹²⁵ Oavsett den religiösa tillhörigheten framstår

¹¹⁷ Committee on the Rights of Persons with Disabilities, *Concluding observations on the initial report of Ethiopia*, 2016, CPRD/C/ETH/CO/1, s. 6, https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/ETH/CO/1&Lang=En, (hämtad 2018-11-30).

¹¹⁸ Ibid., s. 1, 9.

¹¹⁹ UNICEF, *Policy Brief: Abandoning FGM/C (Female Genital Mutilation/Cutting) in Ethiopia*, 2013, s. 1, https://web.archive.org/web/20160803131739/https://www.unicef.org/ethiopia/Abandoning_FGM_in_Ethiopia.pdf, (hämtad 2019-02-05).

¹²⁰ UNFPA och UNICEF, *Joint Programme on Female Genital Mutilation: Accelerating Change (Performance Analysis for Phase II)*, 2018, s. 57, <https://www.unfpa.org/publications/performance-analysis-phase-ii>, (hämtad 2018-11-20).

¹²¹ Norwegian Church Aid och UNICEF, *Concerted Efforts of FBOs to Abandon FGM and CEFM in Ethiopia: A Consolidated Report*, maj 2017, s. 21, <https://jlfic.com/wp/wp-content/uploads/2018/04/FBOs-Assessment-Report-3-2.pdf> (hämtad 2018-12-18).

¹²² Getahun, Solomon A. och Kassu, Wudu T., 2014, s. 52-53.

¹²³ 28 Too Many, 2013, s. 45.

¹²⁴ Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 60.

¹²⁵ CSA, 2016, s. 319.

det som att en stor majoritet av Etiopiens kvinnliga befolkning är könsstympad som en del i att visa lojalitet mot sin kultur och sin tro.¹²⁶

Insatser för att inkludera de etiopiska religiösa samfunden har bl.a. resulterat i att den ortodoxa och evangeliska kyrkan liksom det islamska högsta rådet officiellt har tagit avstånd från könsstympning. De har poängterat att det inte är ett religiöst krav och att traditionen härstammar från sedvänjor som tillkommit långt före religionen.¹²⁷ Företrädarna har även gjort utfästelser om att integrera ämnet i sitt religiösa budskap.¹²⁸ Budskapet betonas återkommande i och utanför landet, bl.a. under Etiopiens National Girl Summit som hölls i Addis Abeba i juni 2015. Under mötet förklarade organisationen Inter Religious Council (IRC) att könsstympning vare sig härstammar från Bibeln eller Koranen och att metoden inte ska förknippas med någon religion.¹²⁹

Enligt en forskargrupp som publicerat en studie kring sexuell- och reproduktiv hälsa i Etiopien är religiösa ledares uttalande viktiga i en kontext där befolkningen och samhället i hög grad är påverkade av deras åsikter och vägledning i frågor som rör familjeplanering, familjens storlek, tidiga äktenskap, osäkra aborter och könsstympning.¹³⁰ Den ortodoxa kyrkan som historiskt haft stort inflytande och varit nära den etiopiska staten har en särskild ställning och inverkan på sociala, kulturella och politiska förhållande i hela landet.¹³¹ Forskargruppen uppger att 80 procent av tonåringar i både städer och landsbygd rapporterar att de påverkas mer av religiösa institutioner än andra inrättningar.¹³²

Trots att trossamfunden utåt sett förespråkar ett avskaffande av könsstympning finns det diskrepanser på andra nivåer i samfunden där individer och enskilda ledare är av en annan åsikt. I Oromia finns t.ex. ortodoxa präster som vägrar döpa flickor om de inte har blivit omskurna.¹³³

Samverkan med FN har genererat ett samarbetsavtal med 14 stycken trosbaserade organisationer för att öka välmåendet hos kvinnor och barn genom bl.a. riktade insatser kring könsstympning på lokal nivå.¹³⁴

¹²⁶ Tarla R. C. Shiyal, 2015, s. 40.

¹²⁷ Ibid., s. 9; UNFPA och UNICEF, *Joint Programme on Female Genital Mutilation/Cutting: Accelerating Change Phase II (Provisional Highlights of Progress in 2014)*, 2015, s. 16, <https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=88cedd10-6d3b-11e7-9416-005056bc4d74> (hämtad 2018-11-12).

¹²⁸ HRC, 2015, s. 9.

¹²⁹ UNICEF Ethiopia, 2015.

¹³⁰ Muntean, Nigina, Kereta Worknesh och Mitchell, Kirstin R., 2015, s. 93.

¹³¹ Getahun, Solomon A. och Kassu, Wudu T., 2014, s. 51.

¹³² Muntean, Nigina, Kereta, Worknesh och Mitchell, Kirstin R., 2015, s. 93.

¹³³ Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 60.

¹³⁴ UNFPA och UNICEF, 2017, s. 36.

10. Frekvens av könsstympning

Etiopien är ett land med över 100 miljoner invånare och det är ett land som sett en stor befolkningstillväxt de senaste decennierna. Trots att andelen könsstympade flickor och kvinnor i befolkningen verkar ha minskat är det, i och med befolkningsökningen, i numerärer fler könsstympade idag än för tio år sedan.¹³⁵ Redan 1997/1998 gjordes en undersökning av den etiopiska nationella kommittén om traditionella sedvanor (NCTPE) som visade att så många som 72,3 procent av kvinnor och barn i landet var könsstympade. År 2000 hade andelen gått upp till 80 procent bland kvinnorna i åldern 15-49 år¹³⁶ för att därefter sjuka till 74 procent fem år senare. I den senaste demografiska genomgången, gjord 2016, har motsvarande siffra sjunkit till 65 procent.¹³⁷

Enligt den nationella undersökningen återfinns högst andel av könsstympade kvinnor i ålderskategorin 30-49 år där 75-76 procent har genomgått könsstympning. Nedgången ses främst hos yngre där siffran sjunkit med 24 procent för unga kvinnor i åldern 15-19 år under åren 2005-2016. En möjlig förklaring till den stora nedgången är att könsstympning förbjöds 2005 och att förekomsten underrapporteras på grund av rädsla att drabbas av juridiska konsekvenser.¹³⁸

I den nationella undersökningen 2016 introducerades en fråga till mödrar om förekomsten av könsstympning hos sina döttrar födda 1992 eller senare. Frågan har inte förekommit i tidigare undersökningar varför det saknas jämförelsematerial.¹³⁹ Av intervjuerna uppskattas förekomsten av könsstympning av flickor i åldern 0-14 år ligga omkring 16 procent. Siffran representerar situationen vid intervjutillfället och inte det slutliga resultatet för ålderskategorin. Detta beror bl.a. på att unga kvinnor kan komma att utsättas för ingreppet även högre upp i tonåren.¹⁴⁰

För information om i vilket skede i livet ingreppet vanligtvis sker, se [Ålder och tradition](#).

10.1. Regioner

Det förekommer könsstympning i alla delar av Etiopien. Som framgår av kartan nedan är förekomsten markant högre i de östra delarna av landet, i regionerna Afar och Somali där mellan 91,2-98,5 procent uppges ha genomgått könsstympning. Därefter framträder de centralöstliga delarna såsom Harari, Dire Dawa och delar av Oromia som mest frekvent med mellan 75,3-81,7 procent könsstympade flickor och kvinnor. Resterande delar av

¹³⁵ Landinfo, 2016, s. 14.

¹³⁶ CSA, 2016, s. 317.

¹³⁷ Ibid.

¹³⁸ Ibid.

¹³⁹ I tidigare undersökningar frågades istället huruvida modern hade minst en dotter som utsatts för ingreppet.

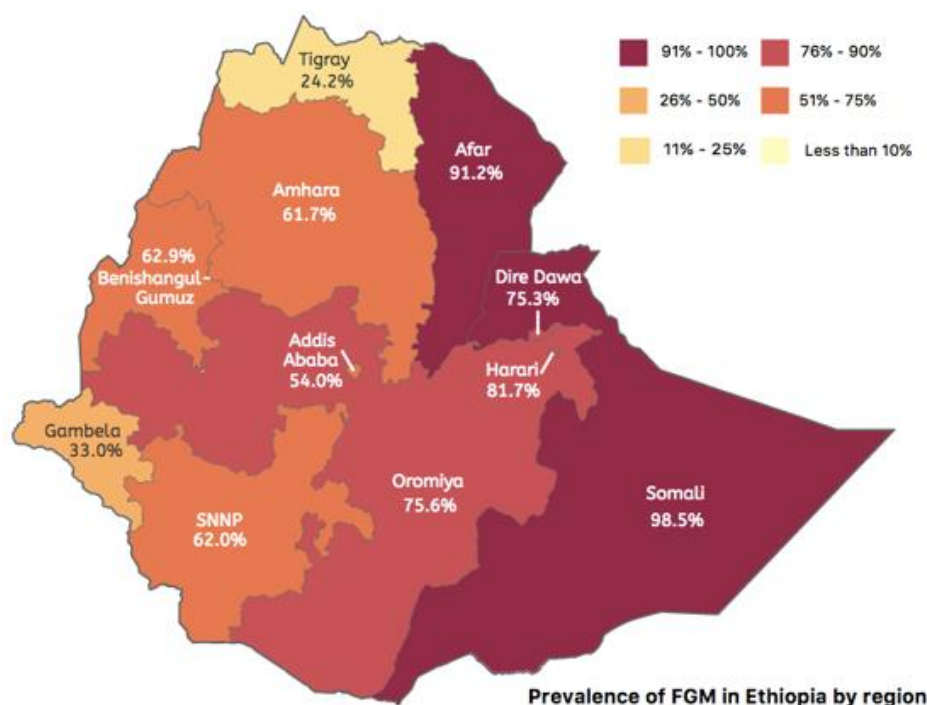
¹⁴⁰ CSA, 2016, s. 318.

landet varierar mellan 24,2-62,9 procent där Tigray i norr är den region med lägst andel flickor och kvinnor som utsatts för könsstympning.¹⁴¹

De höga siffrorna i Harari- och Somaliregionerna är höga sett även ur ett nationellt perspektiv då de ligger över medelvärdet för landet. De två områdena uppnår siffror som snarare motsvarar de i grannlandet Somalia med 98 procent.¹⁴²

Trots att ingreppet ofta sker i flickan eller kvinnans närområde är det idag inte ovanligt att de smugglas till andra länder för att där utsättas för könsstympning. UNFPA och UNICEF uppmärksammar särskilt en förbindelse från Etiopien till Djibouti i sin senaste gemensamma rapport om normer i Etiopien.¹⁴³

Figur 2. Förekomst av könsstympning i Etiopien per region

Källa: 28 Too Many, 2018

Nationellt sett minskar förekomsten av könsstympning. I vissa grupper och regioner minskar det mer än andra. I Figur 2 framgår att andel är i stort sett oförändrad i Somaliregionen sedan mätningarna inom ramen för DHS

¹⁴¹ 28 Too Many, *Ethiopia: the law and FGM*, 2018, [https://www.28TooMany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/ethiopia_law_report_\(july_2018\).pdf](https://www.28TooMany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/ethiopia_law_report_(july_2018).pdf) (hämtad 2018-11-10).

¹⁴² Abathun, Asresash D., Sundby, Johanne, och Gele, Abdi A., *Attitude towards female genital mutilation among Somali and Harari people, Eastern Ethiopia*, International Journal of Women's Health, 2016:8, s. 557-569, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5065096/> (hämtad 2018-12-11).

¹⁴³ UNFPA och UNICEF, *How to transform a social norm*, 2018, s. 24, <https://www.unfpa.org/publications/how-transform-social-norm> (hämtad 2019-02-06).

startade 2000. I de flesta regioner med undantag för Somali har det noterats en generell minskning.¹⁴⁴

10.2. Skillnader mellan stad och landsbygd

Fenomenet könsstympning är känt i hela Etiopien även om det skiljer sig något mellan stad och landsbygd. I den nationella undersökningen 2016 uppgav 97 procent av kvinnor i städerna att de hade hört talas om ingreppet medan det på landsbygden var motsvarande 91 procent som kände till det.¹⁴⁵ Det är även vanligare att man som flicka eller kvinna utsätts för könsstympning på landsbygden än i städerna. I städerna uppskattades 54 procent vara könsstympade i jämförelse med landsbygden där motsvarande siffra var 68 procent.¹⁴⁶ Det är vanligare i städerna att ingreppet sker i ung ålder. 59 procent av tillfrågade kvinnor i städerna uppgav att de könsstympats innan fem års ålder, medan motsvarande siffra var 46 procent på landsbygden.¹⁴⁷ På landsbygden var det dessutom vanligare än i städerna att kvinnor är av uppfattningen att könsstympning bör fortsätta.¹⁴⁸

10.3. Ålder och tradition

Nästan hälften av alla könsstympningar (49 procent) uppskattas ha skett innan kvinnan fyllt fem år. Av kvinnor som redan utsatts för ingreppet uppgav 22 procent att könsstympningen skedde vid åldern 5-9 år, 18 procent uppgav åldern 10-14 år och 6 procent vid 15 års ålder eller mer.¹⁴⁹

I vilken ålder man som flicka eller kvinna genomgår ingreppet varierar, i synnerhet mellan norra och södra Etiopien. Högst andel könsstympningar på flickor före fem års ålder återfinns i Tigray följt av Amhara med 93 respektive 92 procent.¹⁵⁰ I norra Etiopien är det vanligt att ingreppet äger rum kort efter födseln. I Tigray sker ingreppet på sjunde dagen efter födseln medan det i Amhara istället är brukligt på femte, sjunde eller femtonde dagen. I Tigray och Amhara företas könsstympningen oftast inom familjen och är en privat angelägenhet. I anslutning till ingreppet serveras mat, ofta gröt.¹⁵¹ I norra Etiopien, särskilt i Amhara är barnäktskap en kulturellt viktig händelse, medan könsstympning inte anses lika betydelsefullt.¹⁵²

Enligt Young Lives rapport om förekomsten av barnäktskap och könsstympning i Etiopien har Somali- och Harari-regionerna de lägsta nivåerna av unga flickor som könsstympas innan de når fem års ålder. I båda

¹⁴⁴ UNICEF, *Ethiopia: Children Fact Sheet*, 2018, s. 20, <https://www.unicef.org/ethiopia/sites/unicef.org.ethiopia/files/2018-10/Ethiopia%20Children%20Fact%20Sheet%202018.pdf> (hämtad 2019-02-05).

¹⁴⁵ CSA, 2016, s. 316.

¹⁴⁶ Ibid., s. 317.

¹⁴⁷ Ibid.

¹⁴⁸ Ibid., s. 319.

¹⁴⁹ Ibid., s. 318.

¹⁵⁰ Ibid.

¹⁵¹ Young Lives, 2013, s. 14.

¹⁵² Ibid., s. 20.

regionerna ligger andelen kring 13 procent.¹⁵³ Bland folken i Harari och Somali sker ingreppen traditionellt sett mellan 4-20 års ålder.¹⁵⁴ I 2016-års nationella studie framgår åldersavgränsningen än tydligare. Bland kvinnor från den etniska gruppen Somali uppges 11 procent att ingreppet skett före fem års ålder, 61 procent att ingreppet skett mellan 5-9 års ålder och 23 procent att det skett mellan 10-14 år. Mindre än 1 procent uppgav att ingreppet ska ha skett när de var 15 år eller äldre.¹⁵⁵ Bland Somalifolket är traditionen att könsstympa ofta kopplat till äktenskap.¹⁵⁶

Bland Afarfolket i regionen med samma namn har över 98 procent av flickor och kvinnor inom gruppen utsatts för ingreppet.¹⁵⁷ Enligt Young Lives uppskattades 71 procent ha genomgått typ III, infibulering, vanligen inom första levnadsåret.¹⁵⁸ Enligt Landinfo utförs ingreppet dock endast upp till tolv års ålder. I Afarregionen är ingreppet inte kopplat till någon särskild ritual, däremot är det en privat angelägenhet mer än en offentlig sådan.¹⁵⁹

I södra Etiopien är könsstympning ofta kopplat till äktenskap och kan rent av vara en förutsättning. Det skiljer sig emellertid åt vad gäller vilken ålder ingreppet utförs. Så är fallet bland t.ex. Oromo och flera av de andra sydetiopiska folkgrupperna. I de delar av Oromia som influerats av amhariska och muslimska traditioner genomförs ingreppet oftast när flickan endast är några dagar gamla. I västra Oromia uppges ingreppet äga rum innan 10 års ålder medan det är vanligare mellan 9-14 år i de östra delarna av regionen.¹⁶⁰ Bland gruppen Arsi i centralsydliga delen av Oromia är det istället att betrakta som en inledning till giftermål.¹⁶¹ Inom vissa grupper i Oromia förbereder flickans mor en fest i samband med ingreppet.¹⁶² Bland folken i SNNPR är det också vanligt att åldern för ingreppet skiljer sig och kan röra sig allt mellan 4-20 år.¹⁶³ I Kembatta- och Sidamazonen är det inte ovanligt att flickan ombeds sitta på en stol med armar och huvud bakåtlutat och att folk i omgivningen håller för flickans ögon under ingreppet. Flickan får därefter en örtblandning lagd på såret varefter benen binds ihop. Fram till dess att såret börjar läka, ligger flickan med benen hopbundna på en matta.¹⁶⁴

Variationen i åldrarna och kopplingarna till äktenskap grundar sig bl.a. på traditioner avseende tidiga giftermål. Det är inte ovanligt, särskilt i rurala

¹⁵³ Ibid.

¹⁵⁴ 28 Too Many, 2013, s. 51.

¹⁵⁵ CSA, 2016, s. 322.

¹⁵⁶ Abathun, Asresash D., Sundby, Johanne och Gele, Abdi A., s. 557-569.

¹⁵⁷ CSA, 2016, s. 321.

¹⁵⁸ UNFPA och Population Council, *Ethiopia Young Adult Survey: A Study in Seven Regions*, 2010, s. 38,

http://itacaddis.org/docs/2013_09_24_08_12_15_EthiopianYoungAdultSurvey2010.pdf,
(hämtad 2018-11-13).

¹⁵⁹ Landinfo, 2016, s. 16.

¹⁶⁰ Young Lives, 2013, s. 14.

¹⁶¹ Ibid.

¹⁶² Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 61.

¹⁶³ 28 Too Many, 2013, s. 51.

¹⁶⁴ Tarla, Shiyal R. C., s. 61.

miljöer, att äktenskap inleds när kvinnan är runt 16 år gammal och det finns områden där det sker i ännu yngre åldrar. I Tigray och Amhara är det särskilt vanligt med tidiga äktenskap.¹⁶⁵

10.4. Attityder till könsstympning

Könsstympning är ett känsligt ämne att tala om i Etiopien, främst på landsbygden där starka traditioner om företeelsen lever kvar.¹⁶⁶ I den nationella undersökning som företogs 2016 svarade 79 procent av de tillfrågade kvinnorna mellan 15-49 år att könsstympning trots detta inte bör fortsätta. Studien visar även att andelen kvinnor som anser att könsstympning ska fortsätta har minskat från att omfatta 31 procent år 2005 till 18 procent 2016.¹⁶⁷ Av de kvinnor som själva genomgått könsstympning ansåg 23 procent att det bör fortsätta. Motsvarande andel bland icke-könsstympade kvinnor var 5 procent.¹⁶⁸ Attityderna verkar även ha förändrats i de områden där förekomsten av könsstympning varit hög, om än inte lika tydligt som i områden där könsstympning förekommer i mindre utsträckning.¹⁶⁹

Samma studie visade att 87 procent av de tillfrågade männen mellan 15-59 år ansåg att ingreppen inte bör fortsätta. I regionerna Afar och Somali där majoriteten av kvinnorna utsätts för ingreppet svarade fler män än kvinnor att de vill se att traditionen upphör. Vad gäller förhållanden nationellt sett såsom uppdelning i stad kontra landsbygd, utbildningsnivå, välstånd och religiös tillhörighet är trenden densamma, d.v.s. män var mer negativa till företeelsen än kvinnor.¹⁷⁰

I den nationella undersökningen intervjuades kvinnor och män upp till 49 års ålder. Åsikter från personer som är äldre än 49 år återfinns alltså inte i det materialet. Lifos noterar emellertid att det i en rapport från Norwegian Church Aid och Save the Children från vilken det framgår att döttrar till äldre föräldrar eller föräldrar som inte har nåtts av de kampanjer som ägt rum i landet löper en större risk att utsättas för ingreppet. Rapporten inkluderar även kvinnor som var äldre än 49 år.¹⁷¹

10.5. Folkgrupper

Enligt organisationen 28 Too Many utför 46 stycken av landets 82 stycken etniska grupper könsstympning. Många folkgrupper är spridda över landet medan andra dominerar helt vissa områden.¹⁷² I den etiopiska nationella undersökningen om förekomsten av könsstympning har både förekomsten

¹⁶⁵ 28 Too Many, 2013, s. 27.

¹⁶⁶ Young Lives, 2018, s. 4.

¹⁶⁷ CSA 2016, s. 319.

¹⁶⁸ Ibid.

¹⁶⁹ UNFPA och UNICEF, 2017, s. 1.

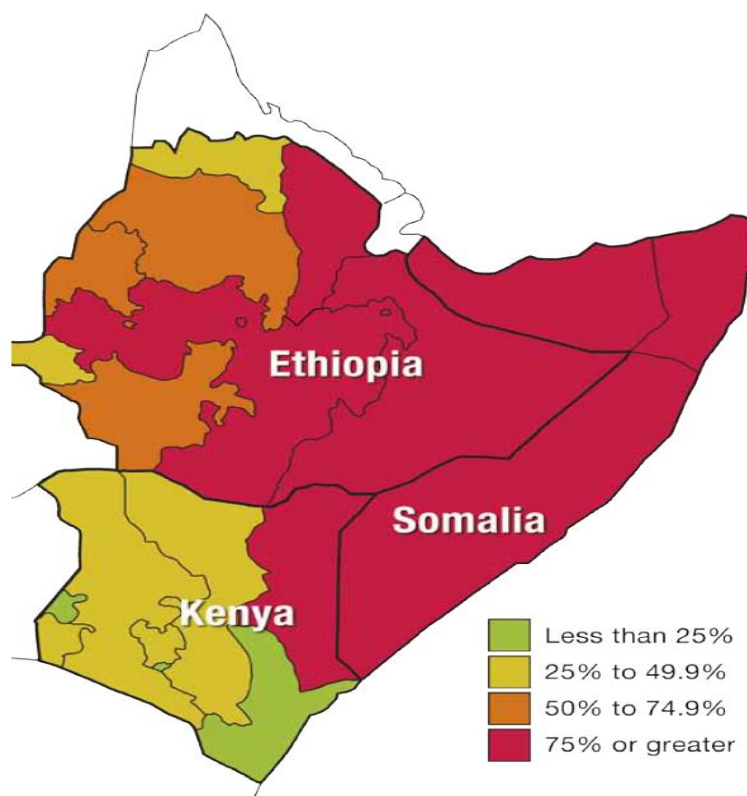
¹⁷⁰ CSA, 2016, s. 327.

¹⁷¹ Norwegian Church Aid och Save the Children International, *Baseline/End line Survey: Female Genital Mutilation (FGM) Situation in Six Regions of Ethiopia*, november 2015, s. 53, <https://norad.no/om-bistand/publikasjon/2015/baselineendline-survey-on-female-genital-mutilation-in-six-regions-of-ethiopia/> (hämtad 2018-12-19).

¹⁷² 28 Too Many, 2013, s. 39.

inom en viss region och utbredningen inom ett antal etniska grupper inkluderats. I undersökningen ingår tio stycken kategorier avseende etniska grupper: Afar, Amhara, Guragie, Hadiya, Oromo, Sidama, Somali, Tigray, Welayta och Andra. I områden med hög interaktion, mycket migration och etniska gränsöverskridande kopplingar såsom i Etiopien är variationer i förekomsten av könsstympning därmed betydande. Kartan nedan åskådliggör bl.a. variationer över nationalgränser.¹⁷³

Figur 3. Variationer i förekomsten av könsstympning inom landet och kring gränsområden

Källa: 28 Too Many, 2013 (baserad på statistik från Etiopien, Somalia och Kenya 2005-2009)

Då Lifos erfar ojämn rapportering och forskning kring de olika gruppernas förhållningssätt till könsstympning innehåller nedan underkapitel information endast angående några av de grupper som den etiopiska nationella studien utgår ifrån.

10.5.1. Somali

I den etiopiska regionen Somali är förekomsten av könsstympning bland den högsta i landet och på samma nivå som grannlandet Somalia.¹⁷⁴ Detta illustreras tydligast i Figur 2 och 3 ovan. Till skillnad från andra regioner i Etiopien är andelen flickor och kvinnor som drabbas närmast oförändrad sedan mätningarna startade.¹⁷⁵

¹⁷³ Ibid., s. 23.

¹⁷⁴ Abathun, Asresash D., Sundby, Johanne och Gele, Abdi A., s. 557-569.

¹⁷⁵ 28 Too Many, 2013, s. 41.

I den nationella undersökningen från 2016 uppgav mer än 98 procent av kvinnorna från den etniska gruppen att de blivit könsstympade. Av dessa uppgav 75 procent att de utsatts för typ III, infibulering och 22 procent att de utsatts för *cut*, *flesh removed* vilket motsvarar typ II.¹⁷⁶

Av kvinnorna ansåg 56 procent att könsstympning är ett religiöst krav, medan andelen män som tyckte detsamma var endast 41 procent. Siffrorna är i princip omkastade vad gäller tron att sedvanan inte är ett religiöst krav.¹⁷⁷ Vidare ansåg 51 procent av kvinnorna att traditionen bör fortsätta medan 48 procent uppgav sig vara emot. Bland männen ansåg 33 procent att sedvanan bör fortsätta medan 66 procent tyckte att den bör upphöra. Bland både män och kvinnor var andelen som ansåg att traditionen ska fortsätta högst bland de som inte har någon utbildning. Det innebär att ju längre skolgång desto större avstånd tas för att sedvanan ska få fortsätta.¹⁷⁸ Trots att andelen fall av könsstympning i Somaliregionen är närmast oförändrad, har källor till Landinfo 2015 förklarat att det finns anledning att tro att färre kvinnor stödjer en fortsättning av sedvanan idag.¹⁷⁹ Det finns stöd för den slutsatsen även i andra rapporter.¹⁸⁰

Mödrar till somaliflickor uppgav i den senaste nationella undersökningen 2016 att 68 procent av flickorna mellan 10-14 år har genomgått ingreppet och att motsvarande siffra för flickor i åldern 5-9 år var 18 procent. Endast 2 procent av de små flickorna i åldern 0-4 år hade blivit könsstympade.¹⁸¹ En akademisk forskningsrapport från 2013 använder andra åldersintervall men trots det framträder vissa likheter. Forskningsstudien fokuserade på kvinnor från Jigjiga i östra Etiopien varav 84 procent av de intervjuade härstammade från den etniska gruppen Somali. 43 procent av kvinnorna uppgav att ingreppen vanligen sker i åldern 6-14 år och 28 procent uppgav att åldern 1-5 år vanligt. Endast ett mindre antal uppgav att ingreppet sker när flickan är 14 år eller äldre eller 1 år eller yngre.¹⁸²

Avseende vem inom den somalisk-etiopiska familjen som fattar beslut om huruvida en dotter ska könsstympas angav, i samma forskningsstudie som ovan, kvinnorna i Jigjiga att 60 procent av besluten fattas av mödrarna själva. Endast 2,5 procent uppgav att det är fäderna som ensamt fattar beslutet. Ett gemensamt beslut mellan man och hustru fattas däremot i närmare 22 procent av fallen. I studien ingår även en kategori för ”andra” beslutsfattare. Nästan

¹⁷⁶ CSA, 2016, s. 321.

¹⁷⁷ Ibid., s. 326.

¹⁷⁸ Ibid., s. 327.

¹⁷⁹ Landinfo, 2016, s. 19.

¹⁸⁰ Abdi, Alinur A., Mohammed, Adem M. och Hussein, Muktar A., s. 164-168; Gebremarian, Kidanu, Assefa, Demeke och Weldegebreel, Fitsum, *Prevalence and associated factors of female genital cutting among young adult females in Jigjiga district, eastern Ethiopia: a cross-sectional mixed study*, International Journal of Women's Health, 2016:8, s. 357-365, <https://www.dovepress.com/prevalence-and-associated-factors-of-female-genital-cutting-among-youn-peer-reviewed-article-IJWH> (hämtad 2018-12-11).

¹⁸¹ CSA, 2016, s. 323.

¹⁸² Abdi, Alinur A., Mohammed, Adam M. och Hussein, Muktar A., s. 164-168.

15 procent av kvinnorna angav denna kategori. Det framgår emellertid inte i forskningsstudien vilken eller vilka personer kvinnorna åsyftade.¹⁸³ Två forskningsstudier från 2016 bekräftar bilden av att det är kvinnor som i första hand är den som fattar besluten om könsstympning. Den ena studien visade även att det finns en hög andel kvinnor som gärna ser att sedvanan fortsätter. Ett argument som figurerade i sammanhanget var att ingen moder vill se sin dotter ogift under rådande kulturella omständigheter.¹⁸⁴ Den andra studien visade även på relativt hög inblandning av mormödrar och till viss del även religiösa ledare i beslutsfattandet.¹⁸⁵

Forskningen från Jigjiga visar att könsstympning till stor del förekommer p.g.a. tradition eller är kopplat till att tygla sexualdrift och förhindra sex före äktenskapet.¹⁸⁶ Enligt organisationen 28 Too Many utförs infibulering inom den somaliska gruppen bl.a. för att sedvanan tros förhindra våldtäkt. Flickan och kvinnan uppfattas då som okränkbar eller helig.¹⁸⁷ I forskningsstudien från 2016 bland Harari- och Somalifolket framhövdes istället vikten av att ha genomgått könsstympning för att öka möjligheterna att ingå äktenskap. I Somaliregionen framhölls äktenskapet rent av som den enskilt viktigaste anledningen till sedvanans utbredning och kontinuitet.¹⁸⁸

I det somaliska språket används en mer neutral och kulturellt accepterad terminologi än svenskans (köns-)stympning eller engelskans *mutilation*. Det somaliska ordet är *gudniinka* och motsvarar svenskans (kvinnlige) omskärelse. Könsstympning typ I, d.v.s. sunna kallas *sunniga* medan typ III, d.v.s. faraoniskt ingrepp kallas *fircooniga*. I den somaliska kontexten signalerar orden inte något avskräckande. Enligt UNFPA Somalia är det snarare så att orden har en positiv värdeladdning eftersom ingreppen tolereras av samhället och uppfattas som normalt. Det är samma innebörd i nyanser och terminologi i Somalia som i Somaliregionen i Etiopien.¹⁸⁹

10.5.2. Afar

Afarfolket bor i Afarregionen i nordöstra Etiopien och är i huvudsak ett muslimskt pastoralistiskt folk. Folkgruppen tillämpar tydliga regler kring familj, släkter och äktenskap.¹⁹⁰

I den senaste nationella undersökningen från 2016 framkom att över 98 procent av kvinnorna inom Afar har könsstympats. Av dessa uppgav 71 procent att de genomgått typ III, infibulering och 16 procent uppgav typ II. Afar har tillsammans med Somali de högsta andelarna infibulerade flickor

¹⁸³ Ibid.

¹⁸⁴ Abathun, Asresash D., Sundry, Johanne och Gele, Abdi A., s. 557-569.

¹⁸⁵ Gebremarian, Kidanu, Assefa, Demeke och Weldegebreal, Fitsum, 2016, s. 357-365.

¹⁸⁶ Abdi, Alinur A., Mohammed, Adem M. och Hussein, Muktar A., s. 164-168.

¹⁸⁷ 28 Too Many, 2013, s. 42.

¹⁸⁸ Abathun, Asresash D., Sundry, Johanne och Gele, Abdi A., s. 557-569.

¹⁸⁹ UNFPA Somalia, e-post, 2019-02-26.

¹⁹⁰ 28 Too Many, 2013, s. 39.

och kvinnor i Etiopien.¹⁹¹ Källor till Landinfo uppger emellertid att det sker en förändring där typ I bli allt mer vanligt.¹⁹²

I den etiopiska studien från 2016 angav över 91 procent att ingreppen sker när flickan är yngre än fem år.¹⁹³ Organisationen 28 Too Many och UNFPA, i samarbete med Population Council, skriver emellertid att ingreppet sker redan inom åttonde dagen från födelsen. De två uppgifterna står inte nödvändigtvis i motsats till varandra, emellertid bygger de två rapporterna på statistik hämtad från tidigare nationella undersökningar och inte från den gjord 2016.¹⁹⁴ Mer information kring ålder och traditioner, se [Ålder och tradition](#).

I Afarregionen har flertalet kampanjer gjorts för att öka kunskapen om könsstympning och dess risker. En studie visade att trots att det är män och pojkar som i hög grad inte vill ändra på traditionen med könsstympning så riktar sig kampanjer med bl.a. budskap i media mest till kvinnor.¹⁹⁵ Statistiken visar även att faktorer som ingen eller låg utbildning, religionens inverkan och mödrars betydande påverkan beträffande ingreppet spelade en avgörande roll för den fortsatt höga andelen könsstympningar som uppmäts i regionen.¹⁹⁶

I Afarregionen används ordet *selot* när man talar om könsstympning. Enligt 28 Too Many innehåller ordet ingen negativ värdeladdning och gör heller ingen distinktion mellan de olika typerna av ingrepp som förekommer i den etiopiska kontexten.¹⁹⁷

10.5.3. Amhara

Amharafolket utgör närmare 30 procent av den etiopiska befolkningen och räknas som den näst största etniska gruppen i landet. Deras språk, amarinja, är det officiella språket i Etiopien.¹⁹⁸

I den senaste nationella undersökningen 2016 uppgav 60 procent av kvinnorna att de könsstämpats inom folkgruppen Amhara. Av dessa uppgav närmare 60 procent att de genomgått *cut*, *flesh removed* (typ II). 3 procent eller färre uppger att de har genomgått typ I eller typ III.¹⁹⁹

Nästan 86 procent av de intervjuade kvinnorna uppgav att ingreppet skedde när de var 5 år eller yngre. Endast en mindre andel uppgav ålderskategorierna 5-9 och 10-14 år.²⁰⁰ Av de mödrar som tillfrågats om åldern när deras döttrar

¹⁹¹ CSA, 2016, s. 323.

¹⁹² Landinfo, 2016, s. 16.

¹⁹³ CSA, 2016, s. 322.

¹⁹⁴ 28 Too Many, 2013, s. 39; UNFPA och Population Council, 2010, s. 38.

¹⁹⁵ Tarla, Shiyal R. C., 2015, s. 70.

¹⁹⁶ Ibid., s. 85.

¹⁹⁷ 28 Too Many, 2013, s. 35.

¹⁹⁸ Ibid., s. 40.

¹⁹⁹ CSA, 2016, s. 321.

²⁰⁰ Ibid., s. 322.

utsattes för ingreppet uppgav 39 procent att ingreppet skedde i åldern 10-14 år, 29 procent uppgav åldern 5-9 år och ca 17 procent uppgav åldern 0-4 år.²⁰¹

Bland Amharafolket tror man att könsstympning har en skyddande effekt. Detta förklarar varför ingreppet i regel sker när barnet är väldigt litet, oftast före åttonde dagen efter födseln.²⁰² För mer information, se [Ålder och tradition](#).

Inom språket amarinja är den traditionellt accepterade termen för könsstympning *girzet*. Enligt 28 Too Many innehåller ordet ingen negativ värdeladdning och gör heller ingen distinktion mellan de olika typerna av ingrepp som förekommer i den etiopiska kontexten.²⁰³

10.5.4. Tigray

Tigrayfolket lever främst i Etiopiens norra delar, i regionen Tigray. Folket talar språket tigrinja och majoriteten av dess befolkning är ortodoxa kristna. Inom Tigray är det vanligt med arrangerade äktenskap där t.ex. brudens familj ska betala en hemgift. Tigray tillhör en av de folkgrupper med lägst frekvens av könsstympning i Etiopien.²⁰⁴

I den nationella undersökningen från 2016 uppgav 23 procent av kvinnorna från den etniska gruppen Tigray att de hade könsstympats. Av dessa uppgav 46 procent att de utsatts för *cut, flesh removed* (typ II). 9 procent uppgav att de utsatts för typ I och ca 5 procent uppgav typ III.²⁰⁵ Av de intervjuade kvinnorna uppgav 92 procent att de hade könsstympats när de var fem år eller yngre.²⁰⁶ För mer detaljer kring sedvanan, se [Ålder och tradition](#).

I Tigray används ordet *mknshab* för både manlig och kvinnlig omskärelse. Enligt 28 Too Many innehåller ordet ingen negativ värdeladdning och gör heller ingen distinktion mellan de olika typerna av ingrepp som förekommer i den etiopiska kontexten.²⁰⁷

10.5.5. Oromo

Oromo är den största etniska gruppen i Etiopien. Folkgruppen är koncentrerad i regionen Oromia men är även spridd över resten av landet, inte minst p.g.a. sitt stora antal. Inom den oromska traditionen ser man åldrande som något positivt och för varje åttonde år ingår man i en ny och mer respekterad åldersgrupp, det s.k. *gadaasystemet*. Yngre personer förväntas vara fysiska medan äldre innehar en mer rådgivande roll. Oromofolket har sin egen traditionella religion men det finns också de som utövar islam eller kristendom.²⁰⁸

²⁰¹ Ibid., s. 323.

²⁰² 28 Too Many, 2013, s. 40.

²⁰³ Ibid., s. 35.

²⁰⁴ Ibid., s. 42.

²⁰⁵ CSA, 2016, s. 321.

²⁰⁶ Ibid., s. 322.

²⁰⁷ 28 Too Many, 2013, s. 35.

²⁰⁸ Ibid., s. 41.

I den nationella undersökningen 2016 framkom det att 77 procent av oromokvinnorna var könsstympade. Den vanligast förekommande varianten är typ II vilken 83 procent uppgav sig ha genomgått. Mindre än 2 procent av kvinnorna uppgav att de hade erfarit infibulering (typ III). Bland kvinnor mellan 15-49 år framgick ett relativt jämt flöde avseende i vilken ålder ingreppet skett. 32 procent uppgav att de utsatts för ingreppet innan 5 års ålder, 28 procent uppgav 5-9 år och 23 procent uppgav 10-14 år.²⁰⁹ Till skillnad från vad den senaste nationella undersökningen från 2016 visar förklarar organisationen 28 Too Many att könsstympning oftast sker innan den åttonde dagen efter födseln.²¹⁰

Inom det oromska språket används ordet *kitanaa* när man talar om könsstympning. Enligt 28 Too Many innehåller ordet ingen negativ värdeladdning och gör heller ingen distinktion mellan de olika typerna av ingrepp som förekommer i den etiopiska kontexten.²¹¹

11. Beslutsmönster kring könsstympning

I en rapport från 2010 som bl.a. baseras på statistik från 2005-års nationella klarläggning framgår det av intervjuer med flickor och unga vuxna kvinnor i åldern 12-24 år att det oftast är mödrar som fattar beslut om könsstympning. Det framgår också att fädrar deltar i beslutsfattandet men inte i lika hög grad som mödrar, liksom att andra kvinnliga släktingar inte spelade någon avgörande roll. Endast 5 procent av de tillfrågade svarade att deras mormor, farmor, moster eller faster deltog i beslutet. 4 procent av de intervjuade flickorna och unga vuxna kvinnor uppgav att de själva var delaktiga i beslutet.²¹²

Därutöver har Norwegian Church Aid och Save the Children publicerat en studie 2015 om situationen avseende könsstympning i sex etiopiska regioner. Undersökningen ägde rum i totalt 23 distrikt i regionerna Afar, Amhara, Hariri, Somali, Oromia och SSNPR. I studien framgår att mödrar generellt sett är den mest inflytelserika personen i beslutet om huruvida en dotter ska genomgå ingreppet. Endast i Afar- och Somaliregionen uppgavs religiösa ledares åsikter spela roll i beslutsfattandet, om än i väldigt begränsad utsträckning. I Amhara och Oromia har istället modern och fadern ungefär lika mycket inflytande även om moderns åsikt till synes verkar utslagsgivande. I SSNPR blev det tydlig att en persons sociala nätverk spelar mycket stor roll, men att modern alltjämt innehar det avgörande beslutsfattandet. Vissa personer i studien uppgav också att det är upp till flickan eller kvinnan själv att bestämma och att deras beslut att könsstympas

²⁰⁹ CSA, 2016, s. 321-322.

²¹⁰ 28 Too Many, 2013, s. 41.

²¹¹ Ibid., s. 35.

²¹² UNFPA and Population Council, 2010, s. 37-38.

allt som oftast baseras på socialt tryck eller viljan att framstå som oskuld inför sin man vid äktenskapets början.²¹³

Det förekommer även ett fåtal akademiska artiklar som berör beslutsfattande i Somali baserade på forskning specifikt i den regionen. Dessa artiklar innehåller inte studier rörande någon annan etiopisk region. För mer information, se [Somali](#).

12. Lifos kommentar

Etiopien är med sin etniskt baserade federala konstitution ett väldigt varierat land. De över 80 stycken folkgrupperna som lever i landet har traditioner, religioner, språk och sedvanor som skiljer sig åt. Etiopien har dessutom under lång tid haft en stark centralmakt med stort inflytande över utvecklingen i landet, inte minst genom de begränsningar som NGO-lagen medförde i att minska civilsamhällets inflytande över landets framtidskridande och situationen för mänskliga rättigheter. De rikstäckande studier som gjorts av förekomsten av könsstympning i Etiopien har använt sig av olika frågor varför resultaten i många hänseenden inte går att jämföra. Ovan nämnda faktorer, bland flera, gör att det finns en begränsad mängd tillförlitlig information om könsstympning i Etiopien. Att dra generella slutsatser på material som inte går att jämföra över tid, som härstammar från ett mycket begränsat antal källor och som rör en sådan diversifierad population som den etiopiska är därmed svårt.

Av de rapporter Lifos tagit del av framgår att Etiopien är det land på den afrikanska kontinenten där antalet könsstympade flickor och kvinnor är näst högst. Det finns skillnaderna mellan stad och landsbygd liksom utbildningsnivå. Sambandet mellan låg utbildning hos mödrar och hög förekomst av könsstympning bland deras döttrar är på vissa håll i landet tydlig. Sambandet går emellertid inte att generalisera då den etniska och religiösa dimensionen med olika sociala och kulturella hänsynstagande kan spela större roll än utbildningsnivå.

Även förekomsten och tillvägagångssätten för könsstympning skiljer sig åt mellan regioner och etniska grupper. Oftast är det emellertid en äldre kvinna som utför ingreppet, traditionellt eller medikaliserat. Ibland utförs ingreppet i grupp och har en stor ceremoniell betydelse, ibland sker det i intima miljöer inom familjen där flickan och kvinnan lämnas ensam efter ingreppet. Lifos kan konstatera att de flesta typer av könsstympning förekommer i Etiopien. Vilken typ som används är ofta kopplat till tradition, religion och etnicitet. I den etiopiska kontexten återfinns, såvitt Lifos erfar, inga studier på förekomsten av de- och reinfibulering. Det ska dock inte tolkas som att metoden (ingreppet) inte förekommer. Det finns anledning att anta att de

²¹³ Norwegian Church Aid och Save the Children International, 2015, s. 38-42.

folkgrupper som t.ex. delar etnisk och kulturell bakgrund med grupper i grannlandet Somalia delar deras tradition och synsätt. I Somalia förekommer de- och reinfibulation i begränsad omfattning. Stora variationer i förekomst liksom många och olika faktorer som påverkar förekomsten av könsstympning i Etiopien föranleder bedömningen att det är flickan eller kvinnans individuella kontext som spelar en viktig roll i avgörandet om vilken risk hon utsätts för.

Avseende attityd- och kunskapshöjande insatser har många aktörer varit inblandade, dock med de kraftiga begränsningar som den restriktiva NGO-lagen medfört. Lagen har bl.a. resulterat i att nationella organisationer inte kunnat driva frågan som en barn- eller kvinnorättsfråga. Att inkludera de religiösa samfundet i arbetet kring förbud och attitydförändring är ett viktigt initiativ då nästan hela den etiopiska befolkningen är troende. Den geografiska sträckvidden av de religiösa budskapen ska inte underskattas även om de flesta studier visar att den perifera landsbygden i lägre utsträckning nås av informationen. Därutöver förekommer det att lokala religiösa ledare inte hörsammar de nationella riktlinjerna utan fortsätter att öppet förespråka könsstympning eller väljer att inte ta ställning mot förekomsten. Det omfattande norm- och värdegrundsförändrande arbetet som har gjorts verkar emellertid ha haft praktisk betydelse i de flesta regioner och bland många etniska grupper då andelen som utsätts procentuellt är mindre idag än den var för tjugo år sedan. Undantaget är de regioner som uppvisar de högsta siffrorna i landet. Generellt verkar det som att statistiken rörande områden med väldigt hög andel könsstympning också visar tendens till förändring i attityder, emellertid synes dessa förändringar ännu inte gett utslag i form av lägre statistik (såsom skett på andra håll i landet). Det handlar främst om Somali- och Afarregionerna men det finns även lokala variationer på andra håll i landet.

12.1. Statens kapacitet och integritet

Den etiopiska regeringen har tydligt tagit avstånd från könsstympning som tillsammans med barnäktenskap utgör en av de viktigaste och vanligast förekommande skadliga sedvanor som drabbar flickor och kvinnor i det etiopiska samhället. Etiopien har signerat flertalet internationella konventioner och antog 2005 nationell lagstiftning som förbjuder könsstympning. Straffrätten innehåller även påföljder, såsom böter och fängelse. Trots att det juridiska ramverket nu är på plats har antalet fall som lett till påföljd varit få och de nationella satsningar som gjorts har mer handlat om kunskapshöjande åtgärder om hälsofaror och attitydförändrande budskap än om satsningar inom rättssektorn. Det förekommer dessutom korruption genom mutor, vänskapsrelationer och direkt politisk inblandning. Kapacitet, integritet och kunskap inom polis- och rättsväsende får därmed av allt att döma anses som bristfälligt avseende alla led och inblandade parter i lagföring av brott.

Därutöver är det värt att notera att de flesta rapporter som Lifos har konsulterat inte innehåller någon information om vart en flicka eller kvinna

kan vända sig för exempelvis fysiskt skydd av statlig aktör innan ett ingrepp har ägt rum. De insatser som Etiopien gjort för att t.ex. skapa nätverk kring våld mot barn (under vilka könsstympning för minderåriga faller) verkar inte har materialiserats fullt ut. Det finns således anledning att anta att rättsväsendets begränsade kapacitet och integritet reducerar landets möjligheter att motverka könsstympning.

12.2. Beslutsmonster inom familjen

Förekomsten av information kring vem inom familjen som fattar beslut om huruvida en dotter ska könsstympas är förhållandevis knapp. Den information som finns att tillgå om situationen nationellt är antingen daterad eller saknar tillräcklig statistik för en jämförelse. Det mesta pekar emellertid på att det är kvinnor och framför allt mödrar som har en central roll i beslutet. Det förekommer lokala variationer och fall där det rapporteras om att fadern och modern har lika stor roll i beslutet, men även i sådana fall verkar modern inneha den avgörande rösten. Det förekommer t.ex. fall där kvinnan vid oenighet med sin make har sett till att ingreppet har genomförts på dottern utan hans vetskap. Det framgår inte explicit av de rapporter som Lifos har tagit del av varför fadern har begränsat inflytande i frågan, däremot finns det anledning att anta att kvinnas generella underordnade ställning i familjen och i samhället generellt påverkar kvinnors resonemang i frågan starkt. Inte minst i avseendet att ”säkra” ett äktenskap och därmed döttrarnas framtida försörjning. Andra faktorer såsom religion, tradition och sociala normer spelar också en viktig roll, inte sällan i kombination med varandra. Andelen som uppger att beslutet fattas av äldre släktingar eller religiösa ledare är förhållandevis låg. Lifos konstaterar därmed att mödrars åsikter och utgångspunkter har stor betydelse, även i fall då oenighet råder mellan fadern och modern. Att även andra personer än föräldrarna kan fatta beslut om huruvida könsstympning ska ske eller ej bör tas i beaktande.

Källförteckning

Muntliga källor

UNFPA Somalia, e-post, 2019-02-26

Elektroniska källor

28 Too Many, *Country Profile: FGM in Ethiopia*, 2013, [https://www.28TooMany.org/static/media/uploads/Country%20Research%20and%20Resources/Ethiopia/ethiopia_country_profile_v1_\(october_2013\).pdf](https://www.28TooMany.org/static/media/uploads/Country%20Research%20and%20Resources/Ethiopia/ethiopia_country_profile_v1_(october_2013).pdf) (hämtad 2018-11-10)

28 Too Many, *Ethiopia: the law and FGM*, 2018, [https://www.28TooMany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/ethiopia_law_report_\(july_2018\).pdf](https://www.28TooMany.org/static/media/uploads/Law%20Reports/ethiopia_law_report_(july_2018).pdf) (hämtad 2018-11-10)

Abathun, Asresash D., Sundby, Johanne och Gele, Abdi A., *Attitude towards female genital mutilation among Somali and Harari people, Eastern Ethiopia*, *International Journal of Women's Health*, 2016:8, pp 557-569, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5065096/> (hämtad 2018-12-11)

Abdi, Alinur A., Mohammed, Adem M. och Hussein, Muktar A., *Knowledge, attitude and practice of female genital mutilation among women in Jigjiga Town, Eastern Ethiopia*, *Gaziantep Medical Journal*, 2013;19(3): 164-168, https://www.researchgate.net/publication/259365620_Knowledge_attitude_and_practice_of_female_genital_mutilation_among_women_in_Jigjiga_Town_Eastern_Ethiopia (hämtad 2018-12-11)

Amnesty International (AI), *Commentary on Ethiopia's Draft CSP Law*, AFR 25/9622/2018, 2018-12-21, <https://www.amnesty.org/en/documents/afr25/9622/2018/en/> (hämtad 2019-02-07)

Amnesty International (AI), *Ethiopia: The 2009 Charities and Societies Proclamation as a serious obstacle to the promotion and protection of human rights in Ethiopia*, 2012, AFR 25/007/2012, <https://www.amnesty.org/download/Documents/16000/afr250072012en.pdf>, (hämtad 2018-11-20)

Amnesty International (AI), *Stifling human rights work, the impact of civil society legislation in Ethiopia*, 2012, AFR 25/002/2012, <https://www.refworld.org/country,COI,,COUNTRYREP,ETH,,4f5f3d422,0.html> (hämtad 2018-11-20)

Central Statistical Agency of Ethiopia (CSA), *Welfare Monitoring Survey* (WMS), <http://www.csa.gov.et/survey-report/category/356-wms-2016> (hämtad 2019-01-16)

Central Statistical Agency of Ethiopia (CSA) och UNICEF Ethiopia, *Multidimensional Child Deprivation in Ethiopia*, 2018, https://www.unicef.org/ethiopia/sites/unicef.org.ethiopia/files/2019-01/Multi-dimensional%20Child%20Deprivation%20in%20Ethiopia%20-%20First%20National%20Estimates_0.pdf (hämtad 2019-02-05)

Charities and Societies Agency, <http://www.chsa.gov.et/> (hämtad 2018-11-16) [hemsidan är just nu under bearbetning men återfinns på följande länk: <https://web.archive.org/web/20180810132304/http://www.chsa.gov.et/> (hämtad 2019-02-13))

Committee on the Rights of Persons with Disabilities, *Concluding observations on the initial report of Ethiopia*, 2016, CPRD/C/ETH/CO/1, https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CPRD/C/ETH/CO/1&Lang=En (hämtad 2018-11-30)

Dutch Council of Refugees, *Ethiopia*, 2016, tillgänglig på: <https://www.refworld.org/country,,DCR,,ETH,,573f2f334,0.html> (hämtad 2019-02-05)

Ethiopian News Agency, *Draft Amendment on Charities and Societies Law Discussed*, 2018-08-18, <https://www.ena.et/en/2018/08/18/draft-amendment-on-charities-and-societies-law-discussed/> (hämtad 2018-11-20)

Ezega, *Ethiopia Revises Civil Organizations Law*, 2019-01-01, <https://www.ezega.com/News/NewsDetails/6877/Ethiopia-Revises-Civil-Organizations-Law> (hämtad 2019-02-26)

Gebremarian, Kidanu, Assefa, Demeke och Weldegebreal, Fitsum, *Prevalence and associated factors of female genital cutting among young adult females in Jigjiga district, eastern Ethiopia: a cross-sectional mixed study*, *International Journal of Women's Health*, 2016:8 357-365, <https://www.dovepress.com/prevalence-and-associated-factors-of-female-genital-cutting-among-young-peer-reviewed-article-IJWH> (hämtad 2018-12-11)

Human Rights Council (HRC), Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, *Good practices and major challenges in preventing and eliminating female genital mutilation*, 2015, A/HRC/29/2,

<https://www.ohchr.org/en/hrbodies/hrc/regularsessions/session29/pages/listreports.aspx> (hämtad 2018-11-12)

Human Rights Watch (HRW), *Hope for Revision of Ethiopia's Draconian Laws? – Enshrine Laws that Protect Free Expression, Association*, 2018-08-27, <https://www.hrw.org/news/2018/08/27/hope-revision-ethiopian-draconian-laws> (hämtad 2018-11-20)

Human Rights Watch (HRW) et al., *Joint Letter on Ethiopia's New Draft NGO Law*, 2018-11-29, <https://www.hrw.org/news/2018/11/29/joint-letter-ethiopian-new-draft-ngo-law> (hämtad 2019-02-26)

Horowitz, Carol R. och Jackson, Carey J., *Female "Circumcision" African women confront American medicine*, Journal of General Internal Medicine, augusti 1997, Volume 12, Issue 8, pp 491-499, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1497147/>, (hämtad 2018-12-20)

Landinfo, *Kjønnslemlestelse i Etiopia*, 2016-06-30, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Kjønnslemlestelse-i-Etiopia.pdf> (hämtad 2018-12-03)

Muntean, Nigina, Kereta, Worknesh och Mitchell, Kirstin R., *Addressing the Sexual and Reproductive Health Needs of Young People in Ethiopia: An Analysis of the Current Situation*, African Journal of Reproductive Health, september 2015; 19(3):87, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26897917> (hämtad 2018-11-13)

Nationellt Centrum för Kvinnofrid, *Kvinnlig omskärelse/Könsstympning i Sverige: en kunskaps- och forskningsöversikt*, februari 2011, Edita Västra Aros, Uppsala, <http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/486/nck-rapport-kvinnlig-omskarelse-konsstympning-i-sverige-2011-1.pdf> (hämtad 2018-12-03)

Norwegian Church Aid och Save the Children International, *Baseline/End line Survey: Female Genital Mutilation (FGM) Situation in Six Regions of Ethiopia*, november 2015, tillgänglig på: <https://norad.no/om-bistand/publikasjon/2015/baselineendline-survey-on-female-genital-mutilation-in-six-regions-of-ethiopia/> (hämtad 2018-12-19)

Norwegian Church Aid och UNICEF, *Concerted Efforts of FBOs to Abandon FGM and CEFM in Ethiopia: A Consolidated Report*, maj 2017, <https://jliflc.com/wp/wp-content/uploads/2018/04/FBOs-Assessment-Report-3-2.pdf> (hämtad 2018-12-18)

Population Council, *The Medicalization of Female Genital Mutilation/Cutting: What do the data reveal?*, februari 2017,

https://www.popcouncil.org/uploads/pdfs/2017RH_MedicalizationFGMC.pdf (hämtad 2018-11-28)

Population Reference Bureau, *“Ethiopia’s Key: Young people and the demographic dividend”*, december 2014,
<https://assets.prb.org/pdf15/ethiopia-demographic-dividend-factsheet.pdf>
(hämtad 2018-11-13)

Save the Children, *Child Protection Brief – Ethiopia*, 2014-02-13,
<https://ethiopia.savethechildren.net/sites/ethiopia.savethechildren.net/files/library/Child%20Protection%20brief.pdf> (hämtad 2019-02-19)

Socialstyrelsen, *Kvinnlig könsstympning – ett stöd för hälso- och sjukvårdens arbete*, juni 2016,
<https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20282/2016-6-59.pdf> (hämtad 2018-11-12)

Svensk Förening för Obstetrik och Gynekologi (SFOG) och Svenska Barnmorskeförbundet (SBF), *Bäckenbottenutbildning*, 2017,
<http://backenbottenutbildning.se/index.php/utbildningsmaterial/sutureringsuturering-av-vagina> (hämtad 2018-11-20)

The Advocates for Human Rights, *Ethiopia’s Compliance with the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, 16th Session of the Committee on the Rights of Persons with Disabilities 15 August - 2 September 2016*, juli 2016,
https://www.theadvocatesforhumanrights.org/uploads/ethiopian_-_crpd_-_july_2016.pdf (hämtad 2019-02-07)

The Demographic and Health Surveys (DHS) Program, *Ethiopia*, 2016, tillgänglig på: <https://dhsprogram.com/publications/publication-fr328-dhs-final-reports.cfm> (hämtad 2018-11-13)

The International Center for Not-for-Profit Law, *Civic Freedom Monitor: Ethiopia*, [senast uppdaterad 2018],
<http://www.icnl.org/research/monitor/ethiopia.html> (hämtad 2018-11-20)

Tsegaye, Regassa, *State Constitutions in Federal Ethiopia: A Preliminary Observation (A Summary for the Bellagio Conference, March 22-27, 2004)*, mars 2004,
https://www.researchgate.net/publication/258152597_State_constitutions_in_federal_Ethiopia (hämtad 2018-11-12)

UN Committee against Torture (CAT), *Consideration of reports submitted by State parties under article 19 of the Convention, Concluding observations of the Committee against Torture, Ethiopia*, 55th session, 1-19 November 2010, CAT/C/ETH/CO/1, 2011-01-20,
https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CAT/C/ETH/CO/1&Lang=En (hämtad 2018-11-19)

United Nations Population Fund (UNFPA), *Female Genital mutilation (FGM) frequently asked questions*, februari 2018, https://www.unfpa.org/resources/female-genital-mutilation-fgm-frequently-asked-questions#types_fgm (hämtad 2018-11-20)

United Nations Population Fund (UNFPA) och Population Council, *Ethiopia Young Adult Survey: A Study in Seven Regions*, 2010, http://itacaddis.org/docs/2013_09_24_08_12_15_EthiopianYoungAdultSurvey2010.pdf (hämtad 2018-11-13)

United Nations Population Fund (UNFPA) och United Nations Children's Fund (UNICEF), *2016 Annual Report of the UNFPA–UNICEF Joint Programme on Female Genital Mutilation/Cutting: Accelerating Change*, juli 2017, https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/UNFPA_UNICEF_FGM_16_Report_web.pdf (hämtad 2018-11-22)

United Nations Population Fund (UNFPA) och United Nations Children's Fund (UNICEF), *How to transform a social norm*, 2018, <https://www.unfpa.org/publications/how-transform-social-norm> (hämtad 2019-02-06)

United Nations Population Fund (UNFPA) och United Nations Children's Fund (UNICEF), *Joint Programme on Female Genital Mutilation: Accelerating Change (Performance Analysis for Phase II)*, 2018, <https://www.unfpa.org/publications/performance-analysis-phase-ii> (hämtad 2018-11-20)

United Nations Population Fund (UNFPA) och United Nations Children's Fund (UNICEF), *Joint Programme on Female Genital Mutilation/Cutting: Accelerating Change Phase II (Provisional Highlights of Progress in 2014)*, 2015, <https://www.stjornarradid.is/lisalib/getfile.aspx?itemid=88cedd10-6d3b-11e7-9416-005056bc4d74> (hämtad 2018-11-12)

UN High Commissioner for Human Rights (HCHR), *Letter to Ethiopia*, cc/jmnf/jli/follow-up/CAT, 2011-12-01, https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CAT/Shared%20Documents/ETH/INT_CAT_FUR_ETH_12336_E.pdf (hämtad 2018-02-07)

United Nations Children's Fund (UNICEF), *Policy Brief: Abandoning FGM/C (Female Genital Mutilation/Cutting) in Ethiopia*, november 2013, https://web.archive.org/web/20160803131739/https://www.unicef.org/ethiopia/Abandoning_FGM_in_Ethiopia.pdf, (hämtad 2019-02-05)

United Nations Children's Fund (UNICEF), *Annual Report 2014 – Ethiopia*, 2014, https://www.unicef.org/about/annualreport/files/Ethiopia_Annual_Report_2014.pdf, (hämtad 2018-11-10)

United Nations Children's Fund (UNICEF), *Annual Report 2017 – Ethiopia*, 2017,
https://www.unicef.org/about/annualreport/files/Ethiopia_2017_COAR.pdf
(hämtad 2018-11-29)

United Nations Children's Fund (UNICEF), *Ethiopia: Children Fact Sheet*, 2018 <https://www.unicef.org/ethiopia/sites/unicef.org.ethiopia/files/2018-10/Ethiopia%20Children%20Fact%20Sheet%202018.pdf> (hämtad 2019-02-05)

United Nations Children's Fund (UNICEF), *Ethiopia: Education Advocacy Brief*, 2018, <https://www.unicef.org/ethiopia/media/486/file>, (hämtad 2019-03-13)

UNICEF Ethiopia, *Ethiopia boosts its efforts to end child marriage and FGM/C by 2025 at the National Girl Summit*, 2015-06-25,
<https://unicefethiopia.org/2015/06/25/ethiopia-boosts-its-efforts-to-end-child-marriage-and-fgmc-by-2025-at-the-national-girl-summit/>, (hämtad 2018-11-10)

UNICEF Ethiopia, *Ethiopia commits to eliminating child marriage and FGM by 2025*, 2014-07-22, <https://unicefethiopia.org/2014/07/22/ethiopia-commits-to-eliminating-child-marriage-and-fgm-by-2025/> (hämtad 2018-11-10)

World Bank WB), *Diagnosing Corruption in Ethiopia: Perceptions, Realities, and the Way Forward for Key Sectors*, 2012,
<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/13091/699430PUB0Publ067869B09780821395318.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
(hämtad 2019-03-13)

World Health Organization (WHO), *Ethiopia bans medicalization of female genital mutilation (FGM)*, [odaterad], <https://afro.who.int/news/ethiopia-bans-medicalization-female-genital-mutilation-fgm> (hämtad 2018-11-23)

World Health Organization (WHO), *Female genital mutilation – Key facts*, 2018, <http://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/female-genital-mutilation> (hämtad 2018-12-03)

Young Lives, *Harmful Traditional Practices and Child Protection: contested Understandings and Practices of Female Child Marriage and Circumcision in Ethiopia*, februari 2013,
https://www.younglives.org.uk/sites/www.younglives.org.uk/files/YL-WP93_Boyden.pdf (hämtad 2018-12-18)

Young Lives, *Young Lives Policy Brief 21 - Child Marriage and Female Circumcision: Evidence from Ethiopia*, juli 2014,
<http://www.younglives.org.uk/node/6752> (hämtad 2019-02-19)

Tryckta källor

Getahun, Solomon A. och Kassu, Wudu T., *Culture and Customs of Ethiopia*, Greenwood, 2014

Tarla, Shiyal R.C., *Female Circumcision/Female Genital Mutilation: A human rights violation – A case study of Ethiopia*, GenNext Publication, 2015

Lagar

Charities and Societies Proclamation (No.621/2009),
<http://www.chsa.gov.et/resources/Proclamation621.pdf> (hämtad 2018-11-16)

Constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia, 1994,
<https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/et/et007en.pdf> (hämtad 2018-11-12)

Ethiopian Civil Code (1930), https://www.trans-lex.org/604600/_/ethiopian-civil-code/ (hämtad 2018-11-12)

Ethiopia: Criminal Code, Proclamation No. 414/2004 (2005),
<https://www.refworld.org/docid/49216b572.html>

The Revised Constitution of the Southern Nations, Nationalities and Peoples Regional State, 2001, <https://chilot.me/wp-content/uploads/2012/02/southern-nations-nationalities-and-peoples-national-state-constitution-eng.pdf> (hämtad 2018-11-12)

Lifos är ett center för landinformation och omvärldsanalys. Vi samlar in, analyserar och upprätthåller expertkunskap om länder och regioner från vilka människor söker sig till Sverige.

Lifos mission: Lifos är ett expertorgan, vilket agerar opartiskt och proaktivt för att bidra till rättssäkra och effektiva migrationsprocesser genom tillförlitlig, relevant och lättillgänglig landinformation och omvärldsanalys.

Migrationsverket • 601 70 Norrköping

gb-lifos@migrationsverket.se

<http://lifos.migrationsverket.se> • www.migrationsverket.se